

Perttu Kaajava & Eero Lappalainen

Keravan liikuntaseurojen tarve liikuntapaikoille sekä käyttövuoroille nyt ja tulevaisuudessa

Liikunnanohjaaja
(AMK)

Kevät 2016

KAJAANIN
AMMATTIKORKEAKOULU
UNIVERSITY OF APPLIED SCIENCES

TIIVISTELMÄ

Tekijät: Kaajava Perttu & Lappalainen Eero

Työn nimi: Keravan liikuntaseurojen tarve liikuntapaikoille sekä käyttövuoroille nyt ja tulevaisuudessa

Tutkintonimike: Liikunnanohjaaja (AMK)

Asiasanat: liikuntapaikat, liikuntaseurat, käyttövuorot, tarvekartoitus

Opinnäytetyön aiheena oli selvittää Keravan alueella toimivien liikuntaseurojen tarve liikuntapaikoille sekä käyttövuoroille nyt ja tulevaisuudessa. Keravalla on yli sata liikuntapaikkaa, joiden merkittäviä käyttäjiä ovat Keravalla toimivat yli 60 liikuntaseuraa. Opinnäytetyön taustana oli työn toimeksiantajan, Keravan kaupungin liikuntapalvelun, tehtävä tukea liikunnan kansalaistoimintaa sekä rakentaa ja ylläpitää liikuntapaikkoja. Tavoitteena oli tuottaa toimeksiantajalle tietoa liikuntaseurojen tarpeista ja tulevaisuudenodotuksista mahdollisimman helposti hyödynnettävässä muodossa. Tieto auttaa liikuntapalvelua toteuttamaan tehtävänsä, koska sen avulla liikuntapalvelu pystyy vastaamaan paremmin liikuntaseurojen muuttuviin tarpeisiin.

Tutkimusongelmina oli selvittää, vastaako Keravan liikuntapaikkatarjonta seurojen tarpeisiin, millälaisille liikuntapaikoille on eniten tarvetta ja miten seurojen tarve muuttuu tulevaisuudessa. Tutkimus toteutettiin määrällisenä kokonaistutkimuksena sähköisen kyselylomakkeen avulla. Tutkimuksen perusjoukko koostui 67 Keravan alueella toimivasta liikuntaseurasta. Kyselytutkimuksen aineisto koostui 39 vastauslomakkeesta. Tutkimustulokset analysoitiin PASW Statistics -tilasto-ohjelmalla. Avointen kysymysten vastaukset muutettiin mitattavaan muotoon luokittelun avulla.

Tulosten mukaan Keravan liikuntapaikkatarjonta vastasi seurojen tarpeisiin vaihtelevasti. Seuran koolla näytti olevan selvä riippuvuus sen näkemykseen käyttövuorojen riittävydestä. Valtaosa suurista seuroista koki käyttövuorojen määrän riittämättömäksi, kun taas pienet seurat olivat käyttövuorojen määrään pääosin tyytyväisiä. Eniten tarvetta oli liikuntasaleille, liikuntahalleille sekä kamppailulajien saleille. Liikuntahallivuorojen lisätarve oli merkittävää, sillä lisätarve oli nykyistä käyttömäärää suurempi. Haluttujen käyttövuorojen kasaantuminen samoihin kellonaikoihin arki-iltoina muodosti ongelmia seuroille. Tulosten perusteella liikuntaseurojen tarve Keravan liikuntapaikoille kasvaa tulevaisuudessa määrällisesti, mutta tarpeen tyypissä ei ole odotettavissa muutosta.

ABSTRACT

Authors: Kaajava Perttu & Lappalainen Eero

Title of the Publication: Sports Clubs' Present and Future Need for Facilities and Turns in Kerava

Degree Title: Bachelor of Sports Studies

Keywords: sports facilities, sports clubs, turns, needs assessment

The subject of this thesis was to examine the present and future need for sports facilities and turns of sports clubs operating in Kerava. There are over 60 sports clubs in Kerava and they are one of the most significant user groups of the numerous sports facilities in the area. The background of this thesis is the statutory mission of Kerava Sports Services, the commissioner of the thesis, to support civic engagement in sports and to build and maintain sports facilities. The objective of this thesis was to produce information about needs and outlooks of sports clubs for the commissioner. The information makes it easier for the Sports Services to meet the changing needs of the clubs, and therefore it helps the Sports Services to fulfill its mission.

The research problems were the following: did the supply of sports facilities in Kerava meet sports clubs' needs, what kinds of sports facilities were needed the most and how did the sports clubs' need for sports facilities change in the future? The research was conducted as a quantitative research and the research material was collected with the complete enumeration method using an online inquiry. The universe of the research consisted of 67 sports clubs and the material of the research consisted of 39 answers. The results were analyzed with the PASW Statistics statistical software. Answers to open questions were transformed into measurable variables by categorization of the answers.

The results of the inquiry suggested that the supply of sports facilities in Kerava met sports clubs' needs variably. It seemed that the experienced sufficiency of sports facilities and turns correlated with the size of the sports club. Most of the large clubs were unhappy with the number of turns they were given, whereas smaller clubs were mostly satisfied with their turns. Indoor sports gyms, sports halls and martial arts gyms were the most sought-after facilities. The additional need for sports hall turns was remarkable because the number of additionally needed hours was more than the current rate of usage. Weeknights were the most popular times for turns and most of the clubs couldn't utilize any other times of the day. The accumulation of the popular "prime time" turns was inconvenient for the clubs. The results indicated that the need for sports facilities in Kerava will increase quantitatively in the future but the type of need is not expected to change.

SISÄLLYS

1 JOHDANTO.....	1
2 KERAVA LIIKUNTASEUROJEN TOIMINTAYMPÄRISTÖNÄ.....	3
2.1 Kaupunkiorganisaatio.....	3
2.2 Kaupunkistrategia.....	4
2.3 Kaupungin liikuntapalvelu.....	4
3 LIIKUNTA SUOMALAISESSA YHTEISKUNNASSA	6
3.1 Lainsäädäntö.....	6
3.2 Valtio liikunnan tukena	7
3.3 Kunta liikunnan tukena	8
3.3.1 Kerava liikuntapalveluiden tuottajana.....	8
3.3.2 Kerava liikuntaseurojen tukijana.....	9
4 LIIKUNNAN KANSALAIS- JA JÄRJESTÖTOIMINTA.....	10
4.1 Kansalais- ja järjestötoiminnan merkitys	10
4.2 Liikuntaseurat Suomessa	11
4.3 Liikuntaseurat Keravalla	12
5 LIIKUNTAPAIKAT	14
5.1 Liikuntapaikat Keravalla	14
5.1.1 Liikuntapaikkojen käyttö	15
5.1.2 Liikuntapalvelun näkemys liikuntapaikkojen tarpeesta ja kehittämisestä	15
5.2 Käyttövuoropoliikka	16
6 TUTKIMUSONGELMAT	18
7 TUTKIMUSMENETELMÄ.....	19
7.1 Kohdejoukko ja aineiston kerääminen.....	19
7.2 Kyselylomake	20
7.3 Aineiston analysointi.....	22

8 TULOKSET	23
8.1 Keravan liikuntapaikkatarjonnan vastaaminen seurojen tarpeisiin	23
8.2 Tarvitut liikuntapaikat ja halutut käyttövuorot.....	26
8.3 Seurojen tarpeiden muuttuminen tulevaisuudessa.....	28
9 JOHTOPÄÄTÖKSET.....	30
10 POHDINTA.....	31
10.1 Tulosten tarkastelu	31
10.2 Luotettavuus.....	36
10.3 Eettisyys.....	38
10.4 Jatkotutkimusaiheet.....	39
10.5 Ammatillinen kehittyminen.....	40
LÄHTEET	42
LIITTEET	

1 JOHDANTO

Suomalaiset ovat perinteisesti tunnettuja liikkuvana kansana ja kansakunnan liikumista onkin tukemassa noin 33 000 liikuntapaikkaa (Opetus- ja kulttuuriministeriö 2016). Pelkästään sisäliikuntapaikoissa tapahtuu noin 200 000 000 tunnin mittaista liikuntasuoritetta vuosittain (Möttönen & Nissinen 2013, 125). Tuntimäärä voi kuulostaa suurelta ja monilla liikuntapaikoilla kohdataankin ongelmia kysynnän ylittäessä tarjonnan. Erityisesti suuri kysyntä viikon iltavuoroista ja monipuolisten, eri ryhmien tarpeita palvelevien liikuntapaikkojen vähyys suhteessa kysyntään on aiheuttanut ongelmia ja tyytymättömyyttä liikuntapaikkojen käyttäjien keskuudessa. Eniten ongelmia on kaupunkimaisissa kunnissa. (Pohjois-Suomen aluehallintovirasto 2011, 181.) Samojen liikuntapalveluiden käyttövuoroista kilpailevat keskenään liikuntaseurat, koulut sekä kaupalliset tapahtumat, joten joku jää väistämättä vaille haluamiaan käyttövuoroja (Eskanen & Vilpponen 2013).

Liikuntaseurat ovat tärkeässä roolissa suomalaisten liikuttajina ja liikuntapaikkojen käyttäjinä. Liikuntaseuratoiminnassa on aktiivisesti mukana noin miljoona suomalaista joko liikkujina tai muina toimijoina (Urheiluseurat 2010-luvulla 2012, 9 - 10). Viime vuosien muutokset kansalaistoiminnassa ja liikuntaseuraharrastamisen merkittävästi kasvaneet kustannukset ovat kuitenkin luoneet uhkakuvia liikuntaseuratoiminnan ympärille. Kohonneiden kustannusten vuoksi kaikilla halukkailla ei ole taloudellisista syistä mahdollisuutta harrastaa liikuntaa liikuntaseurassa. (Puronaho 2014, 14.) Liikunta-alan toimijoilla on edessään haaste pitää nousevat kustannukset kurissa ja harrastajat liikuntaseuroissa.

Opinnäytetyön taustana on työn toimeksiantajan, Keravan kaupungin liikuntapalvelun, tehtävä tukea liikunnan kansalaistoimintaa sekä rakentaa ja ylläpitää liikuntapaikkoja (Liikuntalaki 390/2015, 5§). Liikuntapalvelu on aikaisemmin kerännyt perustietoja liikuntaseurojen tilasta esimerkiksi osana liikunta-avustusten hakuprosessia. Seurojen odotuksia ja näkemyksiä toimintansa tulevaisuudesta ja tarpeista ei kuitenkaan ole laajamittaisesti dokumentoitu.

Työn keskeisenä tavoitteena on tuottaa kyselytutkimuksen avulla liikuntapalvelulle tietoa Keravan liikuntaseurojen liikuntapaikkojen ja käyttövuorojen tarpeesta ja tulevaisuudenodotuksista mahdollisimman helposti hyödynnettävässä muodossa. Tieto liikuntaseurojen tarpeista antaa liikuntapalvelulle paremman kuvan seurojen tilanteesta ja auttaa sitä vastaamaan tarkemmin liikuntaseurojen tarpeisiin. Laaja tietoperusta mahdollistaa tarkoituksenmukaisen ja käyttäjien tarpeisiin perustuvan liikuntapaikkojen verkoston luomisen ja kehittämisen Keravalla. Oikein mitoitettu liikuntapaikkojen tarjonta mahdollistaa paikkojen tehokkaan käytön. Tällöin liikuntapaikkoja ja käyttövuoroja on tarpeeksi ja seurat kykenevät toimimaan tehokkaasti. Liikuntapaikkoja ei myöskään rakenneta turhaan, joten ylimääräisiä ylläpitokustannuksia ei synny tyhjillään olevista liikuntapaikoista.

Keravan vapaa-aikalautakunta on päättänyt kokouksessaan 29.10.2014, että Keravalle laaditaan liikuntapaikkahankkeiden kehyykseksi liikuntapaikkarakentamisen suunnitelma (Vapaa-aikalautakunta 16.9.2015/62 §). Liikuntaseurat ovat merkittäviä liikuntapaikkojen käyttäjiä, joten niiden harrastepaikkojen tarpeen selvittäminen on tärkeää. Tätä työtä voidaan käyttää osana suunnitelman tietoperustaa, joten työ on paikallisesti tarkasteltuna ajankohtainen ja tarpeellinen.

Kajaanin ammattikorkeakoulun liikunnan ja vapaa-ajan koulutuksen liikunnan yhteiskunta-, johtamis- ja yrittäjäosaamisen kompetenssiin, eli työelämävalmiuteen kuuluu opiskelijan tietämys liikuntakulttuurin ja -palvelujen kehitysnäkymistä sekä kyky edistää liikunnan asemaa yhteiskunnassa. Kompetenssin mukaan opiskelijan tulee valmistuttuaan osata toimia liikunta-alan organisaatioiden asiantuntija- ja esimiestehtävissä sekä tuntea liikunta-alan yritystoiminnan mahdollisuuksia. (Opinto-opas 2014 - 2015.) Omana tavoitteenamme kompetenssia peilaten on kehittää tietämystämme kunnallisen liikuntatoimen sekä liikunnan kolmannen sektorin toiminnasta. Haluamme saada tietoa ja uusia näkökulmia liikuntaseurojen toiminnasta ja tulevaisuuden kehityssuunnista. Opinnäytetyön myötä haluamme syventää näkemystämme liikunnan yhteiskunnallisesta asemasta sekä kunnan ja kolmannen sektorin asemasta liikuntapalveluiden tuottajina. Tavoitteenamme on, että työ antaa meille tarvittavia valmiuksia työskennellä kunnallisen liikuntatoimen ja liikunnan kolmannen sektorin piirissä.

2 KERAVA LIIKUNTASEUROJEN TOIMINTAYMPÄRISTÖNÄ

Kerava on asukasluvultaan keskikokoinen suomalainen kaupunki, jossa on asukkaita hieman yli 35 000. Vuonna 2014 53,7 prosenttia väestöstä oli 25 - 64-vuotiaita. Nuorempia oli 29,5 prosenttia ja iäkkäämpiä 16,8 prosenttia. 2010-luvulla asukasmäärä on noussut noin 400 henkilöllä. Lasten ja nuorten osuus väestöstä on pienentynyt huomattavasti ja vastaavasti yli 65-vuotiaiden osuuden on kasvanut. (Tilastokirja 2014 [2015], 13, 15.)

Keravan pinta-ala on 30,7 neliökilometriä, joten se on maantieteellisesti hyvin pieni kaupunki. Pieni koko antaa mahdollisuudet lähellä oleviin ja helposti saavutettaviin palveluihin. Keravan sijaintia Uudellamaalla, noin 30 kilometriä Helsingistä pohjoiseen, voi pitää logistisesti hyvänä. Keravalta on lyhyt matka myös sen lähikuntiin ja niiden palvelut ovat helposti saavutettavissa. (Keravan kaupunki 2016f.)

2.1 Kaupunkiorganisaatio

Keravan kaupunki on kuntakonserni, joka muodostuu liikelaitoksista, kaupungin määräämisvallassa olevista yhtiöistä, osuuksista kuntayhtymissä sekä neljästä toimialasta. Toimialat ovat keskushallinto, kasvatus- ja opetuspalvelut, vapaa-aikapalvelut sekä sosiaali- ja terveysterveystoimialat. Toimialat ja liikelaitokset toimivat luottamustoimielimien alaisuudessa, joita ovat kaupunginvaltuusto, kaupunginhallitus, kasvatus- ja opetuslautakunta, keskusvaalilautakunta, rakennuslautakunta, sosiaali- ja terveysterveystoimiala, tarkastuslautakunta, vapaa-aikalautakunta, Keravan Kaupunkitekniikka -liikelaitoksen johtokunta ja tietohallinnon palvelukeskuksen johtokunta. Poliittisen päätöksenteon valmistelusta huolehtii virkamiesorganisaatio. (Keravan kaupunki 2016b.)

2.2 Kaupunkistrategia

Keravan kaupungin hallinnollista päätöksentekoa ohjaa 10.3.2014 hyväksytty kaupungin strategia 2020. Keravan missio on olla metropolialueen kärjessä kulkeva, rohkea, vetovoimainen, menestyvä ja uutta luova kaupunki, jossa luonto ja palvelut ovat jokaista lähellä. Strategian mukaan Keravan keskeiset strategiset tavoitteet ovat:

- Keravan palvelujen järjestäminen on laadukasta ja Suomen tehokkainta.
- Kerava on taloudellisesti taitavasti hoidettu kunta.
- Kerava on kilpailukykyinen työnantaja, jonka henkilöstön tyytyväisyys on Uudenmaan parasta.
- Keravalla asuvat ja toimivat Uudenmaan tyytyväisimmät kuntalaiset. Kerava on metropolialueen yritysystävällisin kunta.
- Keravalla asuvat ja toimivat Uudenmaan tyytyväisimmät kuntalaiset.
- Keravan viestintä on avointa, asiallista ja ajankohtaista.

Strategian keskeisiä päätöksentekoa ohjaavia periaatteita ovat kuntalaislähtöisyys, rohkeus ja vastuullisuus sekä avoimuus. Strategiassa painotetaan voimakkaasti yhteistyöverkoston ja eri sidosryhmien tärkeyttä. Erityisesti kolmannen sektorin osaamista pyritään hyödyntämään, yhteistyötä vahvistamaan ja uusia kumppanuuksia pyritään luomaan aktiivisesti. (Keravan kaupungin strategia 2020 [2014].)

2.3 Kaupungin liikuntapalvelu

Keravan kaupungin liikuntapalvelun tehtävä on luoda kaikille keravalaisille edellytyksiä terveyttä ja hyvinvointia edistävän liikunnan harrastamiselle. Tehtäväänsä

se toteuttaa ylläpitämällä liikuntapaikkoja, edistämällä niiden suunnittelua, järjestämällä itse terveyttä edistävää liikuntaa, tukemalla liikunnan kansalaistoimintaa sekä tekemällä projektiyhteistyötä liikuntaseurojen kanssa. (Keravan kaupunki 2016c.) Lisäksi liikuntapalvelu toimii koko Keravan liikuntaverkoston ja seurakunnan koordinaattorina (Vakkila 2014, 19). Keravan kaupungin liikuntapalvelu toimii vapaa-aikalautakunnan alaisena (Kaupungin organisaatio 2014).

Liikuntapalvelun palvelustrategia korostaa markkinoinnin tärkeyttä. Sen pyrkimys on tarjota tasapuolisesti, keravalaisien tarpeet ja tulevaisuuden kehityssuunnat huomioiden edullisia, mutta kustannustehokkaasti suunniteltuja liikuntapalveluita. Markkinointiin kuuluu vapaa-ajan harrastusmahdollisuuksista ja terveyden edistämistyöstä tiedottaminen sekä liikuntaseurojen tuottamien liikuntapalveluiden edistäminen. Liikuntapalvelun tavoitteena on kohdentaa resurssit monipuolisesti, tasapuolisesti ja kustannustehokkaasti. Tehokkaalla markkinoinnilla mahdollistuu liikuntapalvelun pyrkimys tasapuolisuuteen ja kaikki keravalaiset huomioivaan palveluun. (Vakkila 2014, 19.)

3 LIIKUNTA SUOMALAISESSA YHTEISKUNNASSA

Suomalaisten liikunta-aktiivisuudella on huomattavia ja suhteellisen hyvin tunnettuja yhteiskunnallisia ja taloudellisia vaikutuksia. Liikunnan rooli on tärkeä kansalaisten terveyden ja hyvinvoinnin kannalta. Viime vuosikymmenien aikana tapahtunut työn fyysisen rasittavuuden ja vapaa-ajan aktiivisuuden väheneminen ovat osaltaan johtaneet ylipainon yleistymiseen ja kansalaisten kunnan huonontumiseen Suomessa. Liikunta on keskeisessä asemassa ennaltaehkäisyä, hoitona ja kuntoutuksena valtaosassa merkittävimpiä kansansairauksiamme, joiden hoidosta tulee valtiolle vuosittain miljoonalasku. Sosiaali- ja terveysministeriö onkin arvioinut, että kokonaisuudessa liian vähäinen liikunta aiheuttaa Suomessa 300 - 400 miljoonan euron vuosittaiset kustannukset. (Suositukset liikunnan edistämiseksi kunnissa 2010, 6 - 7.)

Suorien terveydellisten vaikutusten lisäksi liikunta rikastuttaa ja kehittää oikeudenmukaisesti harjoitettuna yhteiskuntaa lisäämällä yhtenäisyyttä ja vastuullisuutta. Yksilölle liikunta tarjoaa syntyperästä riippumatta mahdollisuuden itsensä ilmaiseamiseen ja toteuttamiseen, henkilökohtaisiin saavutuksiin. Se lisää yksilön pätevyyden kokemista, uusien taitojen hankkimista ja antaa keinon sosiaaliseen kanssakäymiseen. (International Working Group On Women and Sports 2014, 6.)

3.1 Lainsäädäntö

Liikunnan yhteiskunnallisen aseman takaa lainsäädäntö, joka vaikuttaa vahvasti kuntien liikunnan edistämiseen sekä liikuntaseurojen toimintaan. Liikuntalain (390/2015) tarkoituksena on edistää liikuntaa, kilpa- ja huippu-urheilua sekä niihin liittyvää kansalaistoimintaa, edistää väestön terveyttä ja hyvinvointia sekä tukea lasten ja nuorten kehitystä ja kasvua. Kuntalain (410/2015) tavoitteeksi on kirjattu, että kunta edistää asukkaidensa hyvinvointia ja alueensa elinvoimaa sekä järjestää asukkailleen palvelut sosiaalisesti, taloudellisesti ja ympäristöllisesti kestäväällä tavalla. Liikuntaseurojen toimintaa säätelee yhdistyslaki (503/1989).

Liikuntarakentamista ohjaa lisäksi maankäyttö- ja rakennuslaki (132/1999), joka määrittää yleisen rakentamisen ohjauksen tavoitteet. Sen tavoitteena on järjestää alueiden käyttö ja rakentaminen niin, että siinä luodaan edellytykset hyvälle elinympäristölle sekä edistetään kestävästä kehitystä. Liikuntarakentamista ohjaa myös laki opetus- ja kulttuuritoimen rahoituksesta (1705/2009), jossa säädetään kunnalle, rekisteröidylle yhteisölle tai säätiölle käyttökustannuksiin ja perustamishankkeisiin myönnettävästä valtionosuudesta ja -avustuksesta.

3.2 Valtio liikunnan tukena

Valtion keskeisiä tehtäviä liikunnan tukijana ovat liikuntapolitiikan yleinen johtaminen sekä liikunnan yleisten edellytysten luominen valtionhallinnossa (Liikuntalaki 390/2015, 4§). Edellytyksiä valtio luo esimerkiksi tukemalla liikuntaa rahallisesti. Suomessa liikunnan valtionrahoitus perustuu pääosin veikkausvoittovaroihin. Vuonna 2013 Veikkaus antoi opetus- ja kulttuuriministeriölle rahaa 532 miljoonaa euroa ja vuotta myöhemmin summa oli vielä lähes 10 miljoonaa euroa suurempi. (Liikuntatoimi tilastojen valossa 2016, 9 - 10.)

Vuosittain opetus- ja kulttuuriministeriö jakaa saamansa summan suomalaiselle kulttuurille eli tieteelle, taiteelle, nuorisotyölle ja liikunnalle. Eduskunnan säätämän jakosuhdelain mukaisesti liikunnan osuus jaettavasta summasta on 25 prosenttia ja lisäksi 10 prosenttia vuotuisesta kokonaissummasta jaetaan aina harkinnan mukaan samoihin kohteisiin. Vuonna 2014 liikunnan osuus veikkausvoittovaroista oli 147,4 miljoonaa euroa. Liikuntamäärärahojen kokonaisuuden täydensivät veikkausvoittovarojen ulkopuolelta valtiontalouden yleiskatteisista budjettivaroista saadut 110 000 euroa ja valtion lisätalousarviosta Helsingin Olympiastadionin perusparannushankkeeseen suunnatut 40 miljoonaa euroa. (Liikuntatoimi tilastojen valossa 2016, 9 - 11.)

Erityisluontoisena tapauksena Olympiastadionin perusparannushankkeen osuus opetus- ja kulttuuriministeriön jakamista liikuntamäärärahoista oli vuonna 2014 jopa hieman yli 20 prosenttia. Perinteisesti suurimmat osuudet määrärahoista jae-

taan liikunnan kansalaistoimintaan, liikuntapaikkarakentamiseen, liikunnan koulutuskeskuksiin ja kuntien liikuntatoimintaan. Pienempiä jakokohteita ovat muun muassa huippu-urheilu sekä liikuntatiede ja tutkimusprojektit. (Liikuntatoimi tilastojen valossa 2016, 13 - 15.)

Summa, jonka kunta saa liikuntatoimintaansa, määräytyy asukasmäärän ja opetus- ja kulttuuriministeriön asettaman yksikköhinnan (12 euroa / asukas) mukaan. Valtionosuuden määrä on 29,7 prosenttia euromäärästä, joka saadaan kertomalla kunnan asukasluku yksikköhinnalla. Kunnat voivat saada myös liikuntatoiminnan kehittämiseen sekä erilaisiin hankkeisiin harkinnanvaraisia valtionavustuksia. (Liikuntatoimi tilastojen valossa 2016, 19 - 20.)

3.3 Kunta liikunnan tukena

Kunnat ovat keskeisessä roolissa liikuntapalvelujen tuottamisessa. Kunnan tulee liikuntalain (390/2015) mukaan huolehtia liikuntapalvelujen toimintaedellytysten luomisesta ja ylläpitämisestä. Edellytysten luomisen keinoiksi laissa määritetään liikuntapalvelujen järjestäminen, kansalaistoiminnan tukeminen sekä liikuntapaikkojen rakentaminen ja ylläpito. Määrittely on kuitenkin väljä eikä se säätele kuntalaisille tarjottavien liikuntapalvelujen laatua ja sisältöä. Itsehallinnollisina yhteisöinä kunnat määrittelevät itse palvelujen laadun ja sisällön sekä tavat, joilla ne huolehtivat liikunnan edellytysten luomisesta. Tämä korostaa kuntien omaa strategista näkemystä liikunnan merkityksestä hyvinvoinnin, eri väestöryhmien palvelutarpeiden sekä palveluiden tuottamistapojen kannalta. (Suositukset liikunnan edistämiseksi kunnissa 2010, 7 - 8.)

3.3.1 Kerava liikuntapalveluiden tuottajana

Keravan kaupunki tarjoaa asukkailleen liikuntamahdollisuuksia ylläpitämällä lähes yhdeksääkymmentä liikuntapaikkaa (Keravan kaupunki 2016c). Suurimpia yksittäisiä kohteita ovat jäähalli, uimahalli, maauimala ja yleisurheilukenttä. Perinteisen

liikuntapaikkojen ylläpidon lisäksi kaupunki tarjoaa mahdollisuuden vuokrata liikuntavaunuja, jotka sisältävät erilaisia liikuntavälineitä ja pelejä. Keravan kaupunki myös järjestää liikuntapalveluja, kuten sen vastuulle kuuluu. Esimerkiksi uimahallin vesiliikunta- ja kuntosalitiloja hyödynnetään muun yleisen käytön lisäksi kahdeksankymmenen viikkotunnin verran ohjattujen liikuntaryhmien muodossa (Keravan kaupunki 2016e).

3.3.2 Kerava liikuntaseurojen tukijana

Liikuntaseuroja Kerava tukee kaupunginhallituksen päättämien yleisten avustusperiaatteiden ja vapaa-aikalautakunnan päättämien vapaa-aikapalveluiden avustusperiaatteiden ohjaamalla tavalla (Keravan kaupungin yleiset avustusperiaatteet 2006; Vapaa-aikapalveluiden avustusperiaatteet 2013). Yleisten avustusperiaatteiden (2006, 1) mukaan avustamalla kaupunki tukee kaupungin itse järjestämien palveluiden sekä kaupungin strategisten tavoitteiden toteutumista. Avustusten myöntämisen perusedellytyksenä on, että kaupunki ei itse tuota tai osta palvelua, johon avustusta myönnetään.

Keravan kaupungin liikuntapalvelu voi myöntää avustuksia keravalaisien liikunta-, urheilu- ja erityisryhmien yhdistysten toiminnan tukemiseen. Avustusta saavan järjestön toiminnan tulee kohdistua Keravalle tai järjestön jäsenistöstä yli 50 prosenttia tulee olla keravalaisia. Liikuntapalvelu tukee liikuntaseuroja vuosivastuksina, kohdeavustuksina ja tilojen luovuttamisella seuran käyttöön. Kohdeavustuksia jaetaan kaksi kertaa vuodessa ja sen muodot ovat valmentaja- ja toimitsijakoulutus, ohjaaja- ja valmentaja-avustus, tapahtuma-avustus, uusimuotoisen toiminnan avustus, vammaisliikuntatoiminnan avustus, nuorten stipendiaavustus ja liikuntatila-avustus. Avustusta saavan toiminnan tulee kohdistua erityisesti lapsiin, nuoriin, vanhuksiin ja vammaisiin ja sen pitää tukea kaupungin omaa palvelurakennetta. (Keravan kaupungin yleiset avustusperiaatteet 2006; Vapaa-aikapalveluiden avustusperiaatteet 2013.)

4 LIIKUNNAN KANSALAIK- JA JÄRJESTÖTOIMINTA

Liikuntaseurat ovat keskeisessä roolissa Suomen liikuntakentällä palvelujen tuottajina. Seuratoiminnan keskiössä on aktiivinen kansalaistoiminta. Kansalaistoiminnalla tarkoitamme tässä työssä virallisesti organisoitua toimintaa, joka lähtee kansalaisen itsensä omaehtoisesta aktiivisuudesta (Koski 2006). Termeinä liikunta- ja urheiluseura ovat yleisesti sekalaisessa käytössä. Urheiluseura on käsitteenä suppeampi painottuen kilpaurheiluun. Liikuntaseuraa voidaan pitää laajempänä yläkäsitteenä, joka sisältää kaikki liikunta-alalla toimivat paikallisyhdistykset huippu-urheilua myöten. (Koski 2006.)

Liikunta- ja urheiluseurojen lisäksi monet vammais-, kansanterveys-, ja eläkeläisjärjestöt ovat merkittäviä liikuntapalvelujen tuottajia Suomen järjestökentällä keskittyen soveltavan liikunnan palveluiden tuottamiseen. Vammaisjärjestöissä ja soveltavan liikunnan järjestöissä onkin yli 300 000 jäsentä. Myös liikuntaa järjestävät kansanterveysjärjestöt lukeutuvat näihin järjestöihin. Kokonaisuudessaan soveltavan liikunnan piiriin kuuluu arviolta yli miljoona suomalaista. (Ala-Vähälä & Tiihonen 2002, 51; Ala-Vähälä & Rikala 2013, 41.)

Epäselvyyksien välttämiseksi tässä työssä käytetään pelkästään termiä liikuntaseura kuvaamaan kaikkea liikunnan järjestötoimintaa. Heinilän ja Kosken (1991, 4 - 5) mukaan liikuntaseura on jäsentensä edun mukaisesti toimiva sosiaalinen organisaatio. Liikuntaseurojen tavoite on liikuntatoiminnan tuottaminen hankkimillaan resursseilla (Puronaho 2006, 16). Varsinaisten liikunta- ja urheiluseurojen lisäksi liikuntatoimintaa järjestävien vammais-, kansanterveys-, ja eläkeläisjärjestöjen sekä muiden liikuntatoimintaa järjestävien yhdistysten voidaan katsoa kuuluvan määrittelyn piiriin.

4.1 Kansalais- ja järjestötoiminnan merkitys

Vapaaehtoisia työskentelee liikuntaseuroissa vuosittain arviolta 500 000 ja kokonaisuudessaan seurojen toiminnassa on vuosittain mukana noin miljoona suoma-

laista. Toiminnassa ollaan mukana joko liikkujana tai muuna toimijana. (Urheiluseurat 2010-luvulla 2012, 9 - 10.) Kansallisen liikuntatutkimuksen mukaan vapaaehtoisten määrä seuratoiminnassa on lähes 650 000 (Kansallinen liikuntatutkimus 2009 - 2010 – Vapaaehtoistyö 2010, 13).

Aktiivinen kansalaistoiminta on Suomessa liikuntaseurojen elinehto, koska toiminnan järjestäminen ja harrastuskustannusten alhaisena pitäminen vaatii kansalaistoimintaa. Usein lajin harrastaminen seurassa vaatii myös osallistumaan seuran hyväksi tehtävään kansalaistoimintaan. Voidaan sanoa, että toiminnan pyyteettömyys on entistä harvinaisempaa ja toiminnalla usein haetaan etua itselle tai läheisille. Toimintaan osallistujat seuraavat toiminnan ja työtuntien tasavertaisuutta entistä aktiivisemmin ja joissain seuroissa osallistumiselle onkin luotu pisteytysjärjestelmiä. Tutkimustulosten mukaan liikuntaseurojen vapaaehtoistyöntekijöiden määrässä tai käytetyissä työtunneissa ei kuitenkaan ole havaittavissa vähenemistä. (Kansallinen liikuntatutkimus 2009 - 2010 – Vapaaehtoistyö 2010, 6; Koski 2000, 50 - 52.)

4.2 Liikuntaseurat Suomessa

Liikuntaseurojen tarkkaa määrää Suomessa on mahdoton sanoa yhteisen rekisterin puuttuessa ja arviot niiden määrästä vaihtelevat suuresti. Kaikki liikuntatoimintaa järjestävät yhdistykset mukaan luettuna seuroja on noin 20 000. Pelkästään liikuntatoimintaan keskittyviä seuroja on tästä noin puolet. (Valtion liikuntaneuvosto 2013.) Pelkästään liikuntatoimintaa järjestävien seurojen määrästä on tehty myös liikuntaneuvoston arviosta poikkeavia arvioita. Arvioidut määrät vaihtelevat 6000 ja 15 000 seuran välillä (Lith 2013, 2; Urheiluseurat 2010-luvulla 2012, 16).

Seurojen toiminnan keskipisteet ja tavoitteet vaihtelevat suuresti. Seurat voidaan jakaa niiden toiminnan pääpainopisteiden mukaan yhdeksään erilaiseen perustyyppiin. Tyyppejä ovat lajin erikoisseura, yleisseura, huippu-urheiluseura, junio-

riurheiluseura, aikuisten kilpaurheiluseura, harrasteliikuntaseura, kylä- tai kaupunginosaseura, irrallinen ”kevytseura” sekä vammaisurheiluseura. (Urheiluseurat 2010-luvulla 2012, 17 - 21.)

Seurat työllistävät aiempaa enemmän päätoimisia työntekijöitä. Muutama vuosi sitten työntekijöiden määrän kasvuvauhdiksi arvioitiin 5 - 10 prosenttia vuodessa (Urheiluseurat 2010-luvulla 2012, 9). Liikuntaseuratoiminnassa päätoimisten työntekijöiden panos on kuitenkin marginaalissa kansalaistoimintaan ja sen sisältämään vapaaehtoistyöhön verrattaessa.

4.3 Liikuntaseurat Keravalla

Keravalla toimii erilaisten lajien parissa yli 60 liikuntaseuraa, joista noin kymmenen on aktiivisesti liikuntatoimintaa järjestäviä vammais-, kansanterveys-, tai eläkeläisjärjestöjä. Seuroissa on mahdollisuus sekä täysin harrastepohjaiseen että kilpailulliseen liikuntaan. Liikuntaseuroilla on merkittävä rooli Keravan liikuntapalveluiden tuottajana, sillä joka kolmas keravalainen on jollain tavalla mukana seuratoiminnassa. (Keravan kaupunki 2016c; Juhanantti 2016a.) Jäsenmääriltään suurimmat seuramat ovat yli tuhannella jäsenellään Keravan Naisvoimistelijat KNV ry ja salibandyseura Blackbirds United ry. Jääkiekkoon ja jalkapalloon erikoistuneilla KJT Hockey ry:llä ja Keravan Pallo -75:llä on jäseniä noin 800. (Kerava liikkuu 2014 - 2015 [2014].) Monella Keravan alueella toimivista liikuntaseuroista on runsaasi jäseniä ja toimintaa muissakin lähialueen kunnissa, koska lyhyet välimatkat mahdollistavat harrastamisen kotipaikkakunnan ulkopuolella sekä seuralle sopivien liikuntapaikkojen käyttämisen naapurikunnissa.

Kokonaisuudessaan Keravan liikuntaseuratarjonta on monipuolinen. Seuroja löytyy myös perinteisten ja suuria massoja liikuttavien palloilu- sekä tanssi- ja voimistelulajien ulkopuolelta. Esimerkiksi kamppailulajeissa noin kymmenellä eri lajilla on oma seuransa tai jaostonsa. Täysin erilaisia mahdollisuuksia tarjoavat myös muun muassa moottoriurheilu-, ratsastus-, ampuma- ja purjehdusseurat. (Kerava liikkuu 2014 - 2015 [2014].)

Osa Keravan alueen liikuntaseuroista toimii niin sanotulla jaostoperiaatteella: Jos seura toimii usean eri lajin piirissä, toiminnan helpottamiseksi voidaan muodostaa kullekin lajille oma jaostonsa. Eri lajien jaostot voivat toimia melko itsenäisesti pääyhdistyksen alaisina. Tässä opinnäytetyössä lajijaostojen tarpeita tarkastellaan erillisesti, koska saman seuran jaostojen tarpeet ja näkemykset voivat olla hyvin erilaisia keskenään. (Kerava liikkuu 2014 - 2015 [2014].)

5 LIIKUNTAPAIKAT

Suomessa on noin 33 000 liikuntapaikkaa, joista noin 70 - 80 prosenttia on kuntien rakentamia ja ylläpitämiä. Lopuistakin liikuntapaikoista osa on yhtiöitä tai osakeyhtiöitä, jotka ovat kuntien määräysvallan alaisia. Kuntien liikuntapaikkatarjontaa täydentävät yksityiset liikuntapaikat, joita ovat usein esimerkiksi kuntokeskukset ja liikuntahallit. (Opetus- ja kulttuuriministeriö 2016.)

Jyväskylän yliopiston liikuntatieteellisen tiedekunnan ylläpitämä valtakunnallinen liikunnan paikkatietojärjestelmä Lipas jakaa liikuntapaikat käyttötarkoituksen perusteella seitsemään pääryhmään. Nämä pääryhmät ovat virkistyskohteet, vesiliikunta, ulkokentät, sisäliikunta, maastoliikunta, erityisurheilu ja eläinurheilu. (Lipas 2016.) Suuri osa liikuntaseuratoiminnasta painottuu vesiliikuntapaikkoihin, ulkokentille ja sisäliikuntatiloihin.

5.1 Liikuntapaikat Keravalla

Keravalla on yli sata liikuntapaikkaa, joista noin 90 on kaupungin liikuntapalvelun ylläpitämiä (Keravan kaupunki 2016c; Lipas 2016). Liikuntapaikoista noin 70 prosenttia on ulkoliikuntapaikkoja. Liikuntaseurojen yleisimmin käyttämiä liikuntapaikkoja ovat pallokentät (17 kpl), koulujen liikuntasalit (11 kpl), uimahalli, jäähalli, Kerava Areenan liikuntatilat, yleisurheilukenttä, budosali ja salibandyhalli Keski-Uusimaa Areena. Muita merkittäviä liikuntapaikkoja ovat Tenniskeskus ja ulkotenniskentät, maauimala sekä Keinukallion ulkoilualue. Merkittävistä liikuntapaikoista Kerava Areena, Keski-Uusimaa Areena ja tennishalli ovat yksityisessä omistuksessa. Liikuntapalvelu hallinnoi Kerava Areenan vakiovuoroja ja sillä on käytössään myös osa Tenniskeskuksen vuoroista. (Lipas 2016; Vapaa-ajan palvelut Keravalla 2015, 24 - 27.)

5.1.1 Liikuntapaikkojen käyttö

Keravan kaupunki kerää tietoa merkittävimpien liikuntapaikkojensa varauksista ja kävijämääristä. Paikkojen viikkokohtaiset aukiolomäärät vaihtelivat vuonna 2015 uimahallin 87 tunnista jäähallin 112 tuntiin. Eniten varattuja vuoroja oli jäähallilla (75,5 tuntia), budosalilla (46,5 tuntia), Savion pesäpallokentällä (43,5 tuntia) ja Kallevan tekonurmella (40,5 tuntia). Kaupunki ei pidä tarkkaa seuranta koululaiskäytöstä, mutta koulujen myötä jäähallin ja erityisesti tekonurmen käyttöaste nousee huomattavasti. (Juhanantti 2016b.)

Kävijämääriltään suurimmat liikuntapaikat ovat vuositasolla jäähalli (234 000), Kallevan tekonurmi (173 000) ja uimahalli (128 000). Myös budosali (47 000) erottuu muista seurannassa olevista kohteista, jotka ovat yleisurheilukenttä, maauimala, City-voimailusali ja nyrkkeily sali. Niistä kukin liikuttaa alle 20 000 kävijää vuodessa. Pallokenttien ja koulujen salien kävijämääristä ei puolestaan ole seuranta ollenkaan. (Juhanantti 2016a.)

5.1.2 Liikuntapalvelun näkemys liikuntapaikkojen tarpeesta ja kehittämisestä

Keravan liikuntapalvelun näkemyksen mukaan Keravan liikuntapaikkojen nykytila on hyvä. Liikuntapalvelun näkemyksen mukaan paikkoja on riittävästi ja tarjonta on monipuolista. Liikuntapaikkojen kunto on kohtuullinen ja niiden hoito on hyvällä tasolla. Liikuntatilat ovat kaupunkitekniikan valvonnassa ja niiden kuntoa arvioidaan säännöllisesti. Liikuntapalvelun näkemyksen mukaisesti eniten tarvetta on sisäpelien monitoimihallille, jalkapallon ja yleisurheilun sisähallille, keilahallille, tanssiin soveltuville tiloille ja skeittipuistolle. (Vakkila 2016.)

Liikuntapalvelun mukaan kaupungin taloudelliset resurssit liikuntapaikkojen kehittämiseksi ovat rajalliset. Kaupunki on kuitenkin tarjonnut edullisia vuokratontteja liikuntahallien rakentamista varten yksityisille tahoille. Liikuntapaikkojen kehittämisen painopiste on nykyisten paikkojen kehittämisessä ja ylläpitämisessä, joten uusia liikuntapaikkoja suunnitellaan rakennettavaksi vain vähän. Uimahallin laajen-

nus, Kurkelan koulun yhteyteen rakennettava iso liikuntasali, skeittipuisto ja Savion koulun ympäristöön suunniteltu tekonurmikenttä ovat ainoita suunnitteilla olevia uusia liikuntapaikkoja. (Vakkila 2016.)

Liikuntapalvelun näkemyksen mukaan tärkeimpiä kehittämisen keinoja ovat käyttäjäperusteiset esitykset ja kehitysehdotukset, liikuntapaikkarakentamisen suunnitelman laatiminen sekä seudullinen seurayhteistyö yli kuntarajojen. Liikuntaseurat ovat keskeisessä osassa kehittämistä liikuntapaikkojen käyttäjien roolissa. Seurojen tehtävä on aktiivisesti pyrkiä tekemään avauksia ja esityksiä vanhojen liikuntapaikkojen kunnostamiseksi sekä uusien liikuntapaikkojen rakentamisen edistämiseksi. (Vakkila 2016.)

5.2 Käyttövuoropoliittika

Käyttövuoropoliittikalla tarkoitetaan virallisesti hyväksytyjä kirjallisia liikuntapaikkojen käyttövuorojen jakoperusteita tai vakiintuneen, pitkäaikaisen käytännön mukaisia jakoperusteita. Käyttövuoropoliittika perustuu virallisesti hyväksytyihin kirjallisiin jakoperusteisiin puolella Suomen kaupunkimaisista kunnista. Käyttövuoropoliittikassa sovellettavalla vakiintuneella käytännöllä saattaa olla vaikutus siihen, että koko maan kunnista vain 39 prosentilla on virallisesti hyväksytyt kirjalliset jakoperusteet. (Pohjois-Suomen aluehallintovirasto 2011, 173.)

Kuntien käyttövuoropoliittikan pyrkimys on edistää etenkin lasten ja nuorten liikuntaa. Se on keskeinen painopiste ja tavoite liikuntapaikkojen käyttövuoropoliittikassa ja usein merkittävin huomioon otettava tekijä käyttövuorojen jaossa. Muita merkittäviä käyttövuorojen jakoperusteisiin vaikuttavia tekijöitä ovat pyrkimys tasa-arvon ja tasapuolisuuden toteutumiseen sekä mahdollisimman laajojen käyttäjäryhmien liikunnan edistäminen. (Pohjois-Suomen aluehallintovirasto 2011, 180.)

Liikuntapaikkojen käyttövuorojen jaon merkittävimmät ongelmat ovat suuri kysyntä viikon iltavuoroista ja tarjontaa suurempi vuorojen kysyntä. Varsinkin monipuolisten, eri ryhmien tarpeita palvelevien liikuntapaikkojen vähyys suhteessa kysyntään on ongelma. Eniten ongelmia on kaupunkimaisissa kunnissa. (Pohjois-Suomen aluehallintovirasto 2011, 181.)

Keravalla liikuntapalvelun hallinnoimien liikuntapaikkojen käyttövuorojen jaosta vastaa liikuntapalvelun viranhaltija vakiintuneiden jakoperusteiden mukaisesti. Vuoroja haetaan hakulomakkeella. Koulujen liikuntasalien käyttövuorojen jakamisesta vastaa kasvatus- ja opetustoimi. (Keravan kaupunki 2016d.) Keravan kaupunki perii jakamistaan käyttövuoroista hinnastonsa mukaisen maksun myös keravalaisilta liikuntaseuroilta (Keravan kaupunki 2016a). Käyttövuorojen jakoa ohjaa liikuntapalvelun pyrkimys tarjota tasapuolisesti ja keravalaisien tarpeet ja tulevaisuuden kehityssuunnat huomioivia liikuntapalveluita.

6 TUTKIMUSONGELMAT

Opinnäytetyön tarkoituksena on kartoittaa Keravan alueella toimivien liikuntaseurojen tarvetta liikuntapaikoille ja käyttövuoroille, tarpeen tyydyttymistä sekä seurojen tarpeiden muuttumista tulevaisuudessa. Keskeisenä tavoitteena on tuottaa kyselytutkimuksen avulla liikuntapalvelulle tietoa Keravan liikuntaseurojen liikuntapaikkojen sekä käyttövuorojen tarpeesta ja tulevaisuudenodotuksista mahdollisimman helposti hyödynnettävässä muodossa.

Pääongelma:

Minkälainen on Keravan liikuntaseurojen tarve liikuntapaikoille sekä käyttövuoroille nyt ja tulevaisuudessa?

Alaongelmat:

1. Vastaako Keravan liikuntapaikkatarjonta seurojen tarpeisiin?
2. Minkälaisille liikuntapaikoille on eniten tarvetta?
3. Miten seurojen tarve muuttuu tulevaisuudessa?

7 TUTKIMUSMENETELMÄ

Määrällinen tutkimusmenetelmä on tutkimustapa, jossa tiedon tarkastelu on numeerista, eli tutkittavia asioita ja niiden ominaisuuksia käsitellään kuvaillen numeeroiden avulla. Määrällisen tutkimuksen tutkimustieto saadaan joko numeroina tai se luokitellaan numeeriseen muotoon. Määrällinen tutkimus antaa yleisen kuvan mitattavien ominaisuuksien välisistä suhteista. (Vilkka 2007, 13 - 14.) Laadullinen tutkimus puolestaan pyrkii kuvaamaan tutkittavaa asiaa kokonaisvaltaisesti todellisissa tilanteissa hankitun aineiston avulla (Hirsjärvi, Remes & Sajavaara 2014, 164).

Tässä opinnäytetyössä tarkastellaan kyselytutkimuksen avulla kerättyä tietoa Keravan liikuntaseuroista ja kartoitetaan numeerisen tarkastelun avulla niiden tarpeita ja tarpeiden muutosta. Tutkimusaineisto on muutettavissa mitattavaan muotoon. Tutkimuksen tavoitteen, eli tiedonintressin perusteella määrällinen tutkimus sopii työn tutkimusmenetelmäksi laadullista tutkimusta paremmin. (Vilkka 2005, 49 - 50).

7.1 Kohdejoukko ja aineiston kerääminen

Tutkimuksen Kohdejoukko on Keravan kaupungin alueella toimivat liikuntaseurat $n=67$. Tutkimus tehtiin kokonaistutkimuksena pienen kohdejoukon ja vähäisen tutkimusaineiston takia parhaan mahdollisen luotettavuuden takaamiseksi. Kohdejoukon suuruus määritettiin liikuntapalvelulta saadun liikuntaseurojen yhteystietolistan sekä Kerava liikkuu 2014 - 2015 -esitteen avulla (Juhanantti 2016a; Kerava liikkuu 2014 - 2015 [2014]).

Aineisto kerättiin keväällä 2016 sähköisen kyselylomakkeen avulla. Liikuntapalvelu tiedotti liikuntaseuroja tulevasta kyselystä ja sen tarkoituksesta kaksi viikkoa ennen kyselyn julkaisemisajankohtaa. Verkkokyselyiden yleinen ongelma on suuri kato, jonka tehokas ehkäisemiskeino on kyselyn lähettäminen tutkittaville jonkin tutkittaviin liittyvän organisaation, instituution tai yhteisön välityksellä. (Hirsjärvi

ym. 2014, 197 - 198.) Meidän henkilökohtaisten kokemustemme perusteella ja liikunnan kentällä toimivien kontaktiemme mukaan liikuntaseuratoimijoiden vastausmotivaatio kyselytutkimuksiin on usein matala. Tästä syystä linkki kyselylomakkeeseen lähetettiin seuroille liikuntapalvelun välityksellä auktoriteetin takaimiseksi ja mahdollisimman suuren vastausprosentin varmistamiseksi. Julkaisemisen jälkeen seuroilla oli kolme viikkoa aikaa vastata kyselyyn. Vastausaikana seuroja muistutettiin vastaamisesta sähköpostitse kaksi kertaa vastausprosentin kasvattamiseksi.

Kyselyyn saatiin 48 vastausta, joista osa oli saman seuran päällekkäisiä vastauksia. Saman seuran vastausten saaminen useaan kertaan johtui lomakkeen jakeluun liittyvistä syistä: Lomakkeen linkkiä lähetettäessä käytettiin liikuntapalvelun sähköpostijakelulistaa, jossa on kaikkien Keravan liikuntaseurojen yhteystiedot. Listalla on useimpien seurojen monen seuratoimijan yhteystiedot viestien välittämisen tehostamiseksi. Päällekkäiset vastaukset karsittiin valitsemalla vähiten puuttuvia arvoja sisältävä vastauslomake seuran vastaukseksi. Karsinnan jälkeen vastausmääräksi saatiin 39 ja vastausprosentiksi 58,2.

7.2 Kyselylomake

Opinnäytetyön aineiston kerääminen toteutettiin strukturoidulla kyselylomakkeella, jossa valtaosa kysymyksistä on vakioituja. Osa kysymyksistä on sekamuotoisia ja osa avoimia. (Liite 1.) Niiden vastaukset luokiteltiin ja asetettiin mitattavaan muotoon aineistoa analysoitaessa. Liikuntaseuran tyyppin selvittämisessä käytettiin mukailtua versiota yhdeksän perustyyppin luokittelusta (Urheiluseurat 2010-luvulla 2012, 17 - 21). Liikuntapaikkojen tyypit luokiteltiin mukaillen Lipas-paikkatietojärjestelmän luokittelua (Lipas 2016).

Tutkimuksen luotettavuuden lisäämiseksi ja sen arvioimisen helpottamiseksi laadittiin motivoiva saatekirje, jossa kysyttiin vastaajan asemaa seurassa sekä seuran yleisiä tietoja (Liite 1). Saatekirjeen tarkoitus on vastaajan motivoiminen lomakkeen täyttämiseen sekä tutkimuksen taustan ja vastaamisen selvittäminen. Saatekirje voi ratkaista, ryhtyykö vastaaja edes täyttämään lomaketta. (Heikkilä

2004, 61.) Vastaajan asemaa kysyttiin, koska haluttiin varmistaa hänen pätevyytensä vastata lomakkeen kysymyksiin: seuran puheenjohtaja on todennäköisesti pätevämpi vastaamaan seuran tilaa koskeviin kysymyksiin kuin vapaaehtoinen valmentaja (Liite 1). Myös vastaajan motivaatio osallistua kyselyyn on korkeampi, jos hänellä on kyselyn aihepiiriä koskevaa tietoa (Vilkkä 2007, 63). Seuran yleisiä tietoja kysymällä pyrittiin arvioimaan aineiston kattavuutta ja edustavuutta. Siitä on hyötyä luotettavuuden arvioinnissa, jos vastausprosentti jää pieneksi. (Liite 1.)

Keravan liikuntaseurojen liikuntapaikkojen tarvetta koskevat teoreettiset käsitteet muutettiin käytännön tasolle eli operationalisoitiin käsittekartan avulla. Tarpeen katsottiin muodostuvan seuran tämän hetken tilan sekä seuratoimijoiden näkemysten perusteella. Suurimpia yksittäisiä vaikuttavia tekijöitä ovat seuran jäsenmäärä, toiminnan laatu ja määrä sekä harjoitusryhmien koko. Tarve viiden vuoden päästä koostuu edellä mainittujen tekijöiden kehityksestä. Tutkimuksessa kartoitettava tulevaisuuden tarve perustuu seuratoimijoiden tämän hetken näkemykseen siitä, miten seuran toiminta kehittyy tulevaisuudessa. Tulevaisuuden tarpeen määrittämisestä helpottaa liikuntaseuran visio, eli näkemys siitä, millainen seura haluaisi tulevaisuudessa olla. Liikuntaseuran liikuntapaikkojen tarpeen täyttymiseen vaikuttaa alueella sijaitsevien liikuntapaikkojen määrä, laatu ja tarjolla olevien käyttövuorojen määrä suhteessa vuoroja hakeviin tahoihin. (Liite 2.)

Seuran tämän hetken tilaa selvitettiin kysymyksillä 3 - 7. Tämän hetken tarvetta kartoitettiin kysymysten 6, 7, 12, 13 ja 15 avulla, jolloin tarpeeksi muodostuu seuran tämänhetkisen toiminnan ja tilojen lisätarpeen summa erityyppisissä liikuntapaikoissa sekä tarpeen määrä eri ajankohtina. Keravan tarjonnan vastaavuutta seuran tarpeisiin selvitettiin kysymyksillä 8 ja 9 sekä 16 - 18. Tarjonnan vastaavuus operationalisoitiin neliportaisiksi Likertin arvoasteikkokysymyksiksi. Asteikon neljä vastausvaihtoehtoa olivat täysin samaa mieltä, osittain samaa mieltä, osittain eri mieltä ja täysin eri mieltä. (Liite 1.)

Seuran tarpeen muuttumista tulevaisuudessa selvitettiin kysymyksillä 20 - 25. Kysymyksillä 10, 11 ja 14 haluttiin selvittää, voisiko seura itse tehostaa toimintaansa tarpeidensa täyttämiseksi. Kysymyksellä 19 selvitettiin toista alatutkimusongelmaa. Viimeisellä kysymyksellä haluttiin saada tietoon seurojen kehittämisehdotuk-

sia tai tarpeita, joita ei lomaketta suunniteltaessa osattu ottaa huomioon. Tarpeiden ja näkemysten mahdollisimman laaja kartoittaminen parantaa työn tavoitteen täyttymistä. (Liite 1.)

Ennen lomakkeen julkaisemista lomake testattiin kohdejoukon kaltaisella joukolla. Lomake annettiin testattavaksi yhdelle kajaanilaiselle liikuntaseuratoimijalle ja hänen ehdottamansa muutokset tehtiin lomakkeeseen. Lisäksi opinnäytetyön ohjaava opettaja toimii aktiivisesti kajaanilaisessa liikuntaseurassa. Ennen lomakkeen julkaisemista hän kommentoi kysymysten sisältöä ja selkeyttä. Lomakkeeseen tehtiin muutoksia ja hän tarkasti sen uudelleen ennen lomakkeen lähettämistä keravalaisille seuroille. Kyselylomakkeen sisällön tarkisti myös työelämäohjaaja. Ammattikorkeakoulun tilasto-opettaja arvioi kyselyn käytännön toteutusta ja varmisti kyselyllä saatavan informaation olevan helposti mitattavassa muodossa.

7.3 Aineiston analysointi

Aineiston analysoinnin ensimmäinen vaihe oli katoanalyysi. Palautuneet lomakkeet tarkistettiin ja todettiin kadon olevan ei-systemaattista sekä otoksen olevan kadosta huolimatta perusjoukkoa hyvin edustava.

Opinnäytetyön aineisto kerättiin Digium Enterprise -tiedonkeruuhjelmalla. Digium Enterprise -ohjelmasta vastaukset siirrettiin havaintomatriisiin PASW Statistics -tilasto-ohjelmaan, jonka avulla tehtiin vakioidun aineiston analysointi. Aineistoa analysoitiin sekä perustasolla että ristiintaulukoimalla muuttujien välisten riippuvuuksien selvittämiseksi. Avointen kysymysten vastaukset muutettiin mitattavaan muotoon luokittelun avulla. Tutkimuksen keskeiset tulokset asetettiin graafiseen ja numeeriseen muotoon havainnollisuuden lisäämiseksi. Tulosten esittämiseen käytettiin sekä taulukoita että kuvioita. Kuviot elävöittävät raporttia ja niiden avulla voidaan antaa helposti ymmärrettävä yleiskuva arvojen jakautumisesta otoksessa (Heikkilä 2004, 155; Vilkkä 2007, 138). Yksityiskohtainen tieto esitettiin taulukoiden avulla. Tulokset esitettiin myös sanallisesti tulosten sisällön ja laadun selvittämiseksi lukijalle. Sanallisella tulosten esittämisellä esitettiin tulokset suhteessa tutkimusongelmaan.

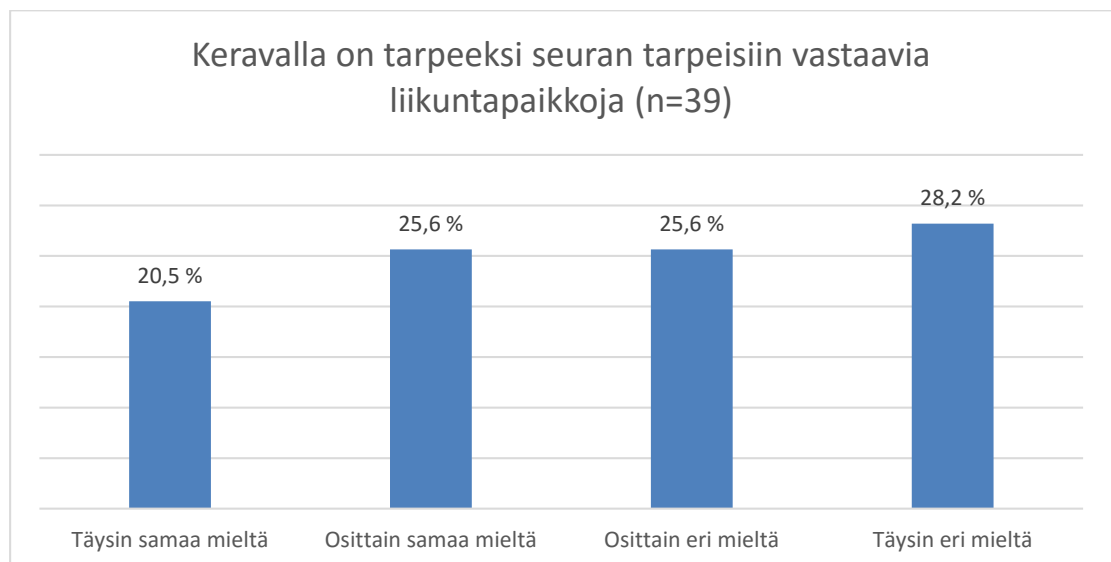
8 TULOKSET

Tutkimuksen perusjoukko koostuu 67 Keravan alueella toimivasta liikuntaseurasta. Perusjoukolla tarkoitetaan tässä tapauksessa kaikkia Keravan alueella toimivia liikuntaseuroja. Kyselytutkimuksen aineisto koostuu 39 vastauslomakkeesta.

8.1 Keravan liikuntapaikkatarjonnan vastaaminen seurojen tarpeisiin

Tutkimuksessa selvitettiin, vastaako Keravan liikuntapaikkatarjonta seurojen tarpeisiin. Tarjonnan vastaavuutta tarpeeseen selvitettiin väittämällä, joihin vastattiin neliportaisen Likert-järjestysasteikon mukaisesti.

Seuroista 20,5 prosenttia koki, että Keravalla on tarpeeksi niiden tarpeisiin vastaavia liikuntapaikkoja. Seuroista 25,6 prosenttia oli osittain samaa mieltä siitä, että Keravalla on tarpeeksi seuran tarpeisiin vastaavia liikuntapaikkoja, osittain eri mieltä oli 25,6 prosenttia ja täysin eri mieltä 28,2 prosenttia seuroista. (Kuvio 1.)

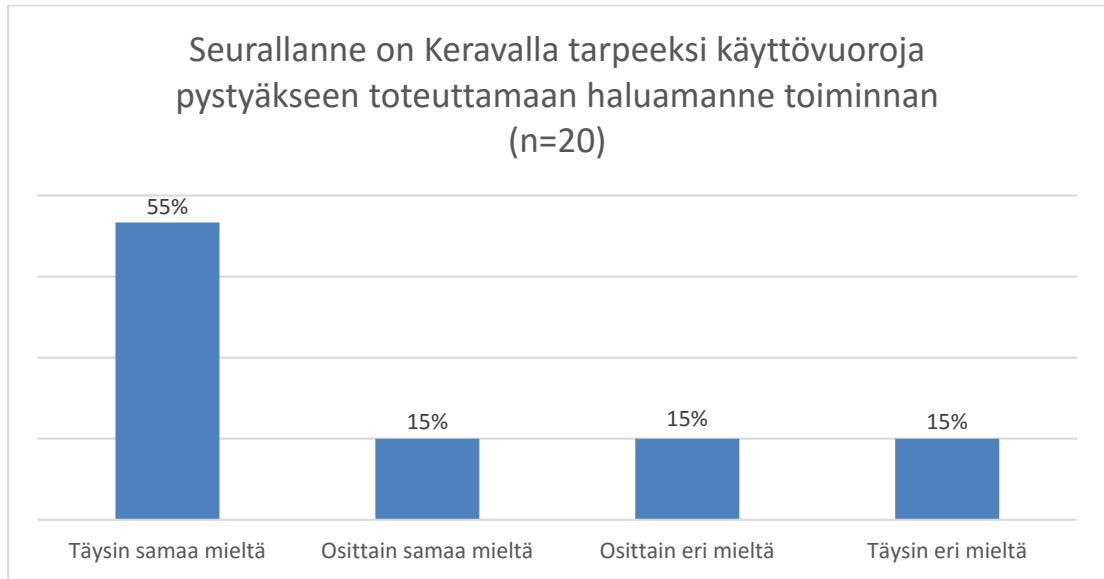
KUVIO 1. Keravan liikuntapaikkojen vastaavuus seurojen tarpeisiin

Liikuntaseurojen tyytyväisyyttä Keravalta saatujen käyttövuorojen määrään selvitettiin väittämällä ”Seurallanne on Keravalla tarpeeksi käyttövuoroja pystyäksenne toteuttamaan haluamanne toiminnan”. 35,3 prosenttia liikuntaseuroista koki saavansa Keravalta tarpeeksi käyttövuoroja toteuttaakseen haluamansa toiminnan. 14,7 prosenttia oli väittämän kanssa osittain samaa mieltä, 32,4 prosenttia osittain eri mieltä ja 17,6 prosenttia täysin eri mieltä. Saatujen käyttövuorojen määrä mahdollisti sopivan kokoiset harjoitusryhmät 30,3 prosentin mielestä. Yhtä suuri osuus seuroista oli väittämän kanssa osittain samaa mieltä. Osittain eri mieltä oli 18,2 prosenttia ja 21,2 prosenttia seuroista oli täysin eri mieltä.

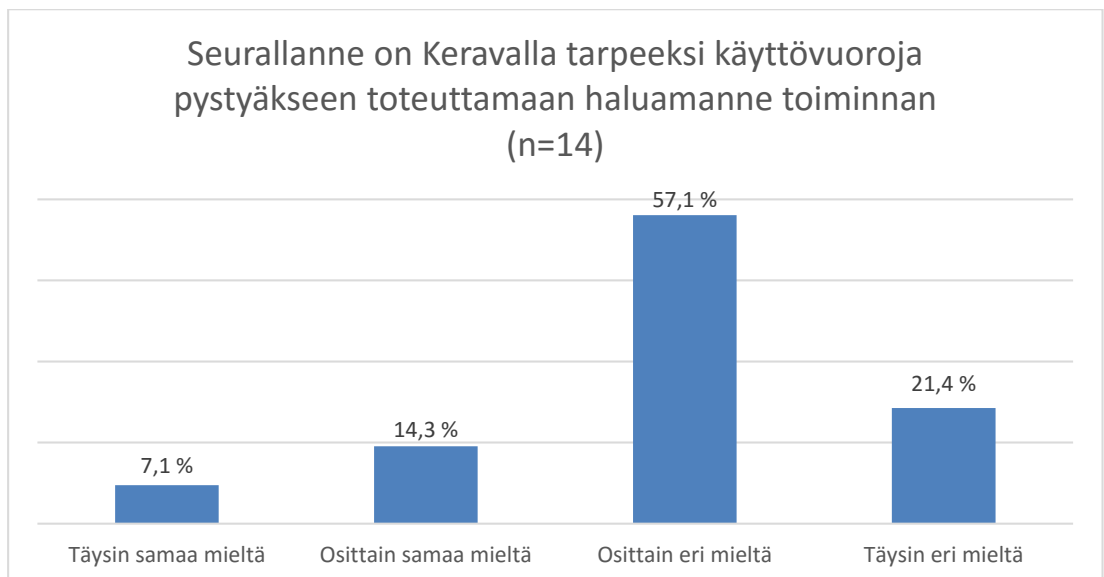
Keravan liikuntapaikkojen sijainnin koki hyväksi 61,5 prosenttia vastaajista. 25,6 prosenttia oli väittämän kanssa osittain samaa mieltä. Sijaintiin tyytymättömiä oli pieni osa vastanneista. 7,7 prosenttia oli osittain eri mieltä ja 5,1 prosenttia täysin eri mieltä.

Tutkimusaineistoa analysoitaessa haluttiin selvittää myös riippuvuuksia eri muuttujien välillä. PASW Statistics -tilasto-ohjelmalla tehtyjen ristiintaulukointien tueksi muuttujien väliltä mitattiin myös kontingenssikertoimet (C). Kerroin on suuntaa antava, mutta sen arvo on 0 - 1 ja muuttujien välisen riippuvuuden kasvaessa myös C:n arvo nousee (Gustafsson 2011, 36).

Kyselyssä saaduista tuloksista on havaittavissa jäsenmäärän riippuvuus seurojen tyytyväisyyteen (Kuviot 2 ja 3). Alle 200 jäsenen seuroista 70 prosenttia oli vähintään osittain samaa mieltä, että seuralla on Keravalla tarpeeksi käyttövuoroja haluamansa toiminnan toteuttamiseen. Suurempien seurojen kohdalla tilanne oli päinvastainen. Yli 200 jäsenen seuroista prosenttiosuus oli 21,4. Kontingenssikertoimen arvo oli 0,64, joten riippuvuus on merkittävä.

KUVIO 2. Alle 200 jäsenen seurojen tyytyväisyys käyttövuorojen määrään

KUVIO 3. Yli 200 jäsenen seurojen tyytyväisyys käyttövuorojen määrään

Parantaakseen liikuntapaikkatarjontaa suuri osa seuroista, joilla ei mielestään ole tarpeeksi käyttövuoroja tai seuran tarpeisiin vastaavia liikuntapaikkoja Keravalla, olivat harkinneet liikuntapaikkojen ostamista tai rakentamista paikkakunnalle. Liikuntapaikkoihin ja käyttövuoroihin tyytyväisistä seuroista vain pieni osa oli harkinut oman liikuntapaikan hankkimista (C=0,48 - 0,49). Suuret, yli 200 jäsenen seurat olivat harkinneet liikuntatilojen rakentamista tai ostamista huomattavasti enemmän kuin pienemmät, alle 200 jäsenen seurat. (C=0,42).

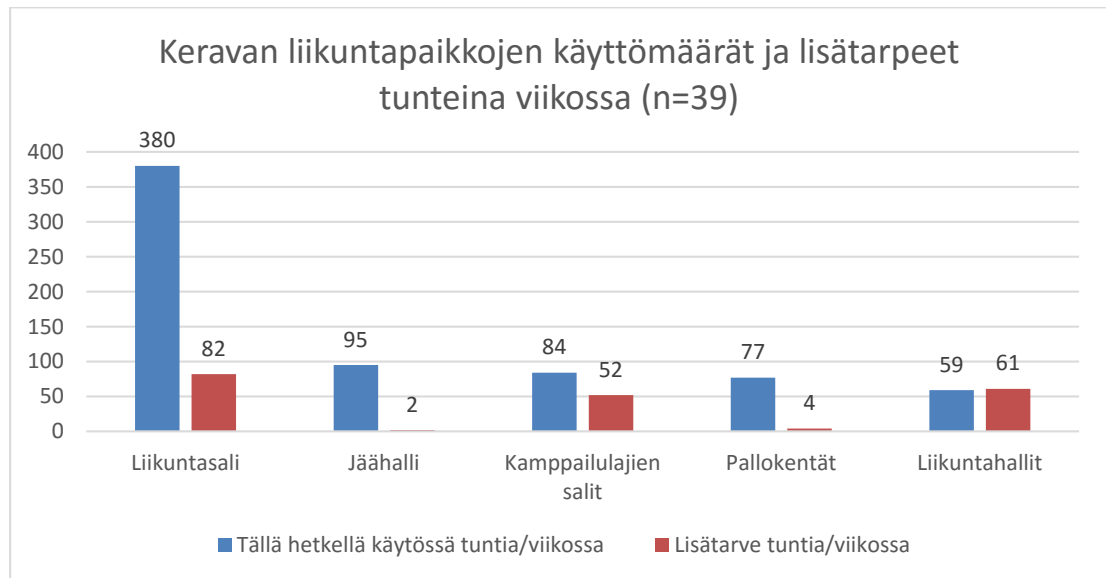
8.2 Tarvitut liikuntapaikat ja halutut käyttövuorot

Tutkimuksessa selvitettiin, minkä tyyppisiä liikuntapaikkoja Keravan liikuntaseurat tarvitsevat eniten ja minä aikoina seurat haluavat paikkoja käyttää. Haluttuja käyttövuoroaikoja kysyttiin erikseen arkipäivien ja viikonlopun osalta. Tarve liikuntapaikoille selvitettiin kartoittamalla erityyppisten liikuntapaikkojen käytön määrää tällä hetkellä. Lisäksi kysyttiin, kuinka monta tuntia lisää käyttövuoroja seurat tarvitsisivat eri liikuntapaikoissa.

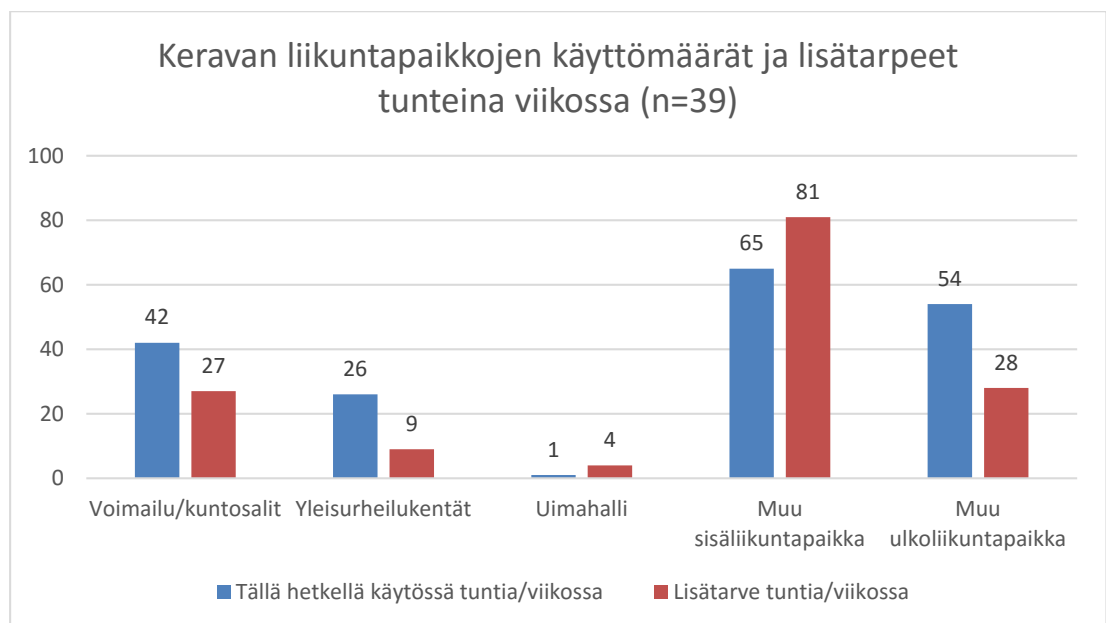
Muun rakennuksen yhteydessä olevia liikuntasaleja kertoi käyttävänsä 46,2 prosenttia kyselyyn vastanneista seuroista. Seuraavaksi suurimman osuuden keräsivät voimailu- ja kuntosalit 20,5 prosentin osuudella. Kamppailulajien saleja kertoi käyttävänsä 17,9 prosenttia, pallokenttiä 15,4 prosenttia, liikuntahalleja 12,8 prosenttia ja jäähallia 12,8 prosenttia seuroista. Vähiten käytäviä seuroja oli yleisurheilukentällä (10,3 prosenttia) ja uimahallilla (2,6 prosenttia). Muita sisäliikuntapaikkoja kertoi käyttävänsä 20,5 prosenttia ja muita ulkoliikuntapaikkoja 15,4 prosenttia seuroista. Muista paikoista pururadat ja hiihtoladut olivat käytössä eniten. Suuri osa seuroista käytti toiminnassaan myös muiden kuntien liikuntapaikkoja.

Viikoittaisilta tuntimääriltään eniten käyttöä oli liikuntasaleilla (380 tuntia). Jäähalli (95 tuntia), kamppailulajien salit (84 tuntia) ja pallokentät (77 tuntia) olivat seuraavaksi eniten käytettyjä liikuntapaikkoja. Liikuntasalivuoroille oli myös määrällisesti eniten lisätarvetta (82 tuntia). Lisävuoroille oli paljon tarvetta myös liikuntahalleissa (61 tuntia), kamppailulajien saleissa (52 tuntia) sekä voimailu- ja kuntosaleissa (27 tuntia). (Kuviot 4 ja 5.) Seuroista 93,8 prosenttia ilmoitti käyttävänsä saamansa käyttövuorot kokonaan tai melkein kokonaan.

Lisätarve erityisesti liikuntahallien käyttövuoroille oli tulosten mukaan merkittävä. Kyselyyn vastanneiden seurojen lisätarve ylitti kahdella tunnilla tämän hetkisen viikoittaisen käyttömäärän. Seuroilla oli suhteellisesti merkittävä lisätarve käyttövuoroille myös voimailu- ja kuntosaleilla sekä kamppailulajien saleilla. Molempien lisätarve oli hieman yli 60 prosenttia tämänhetkisistä käyttömääristä.

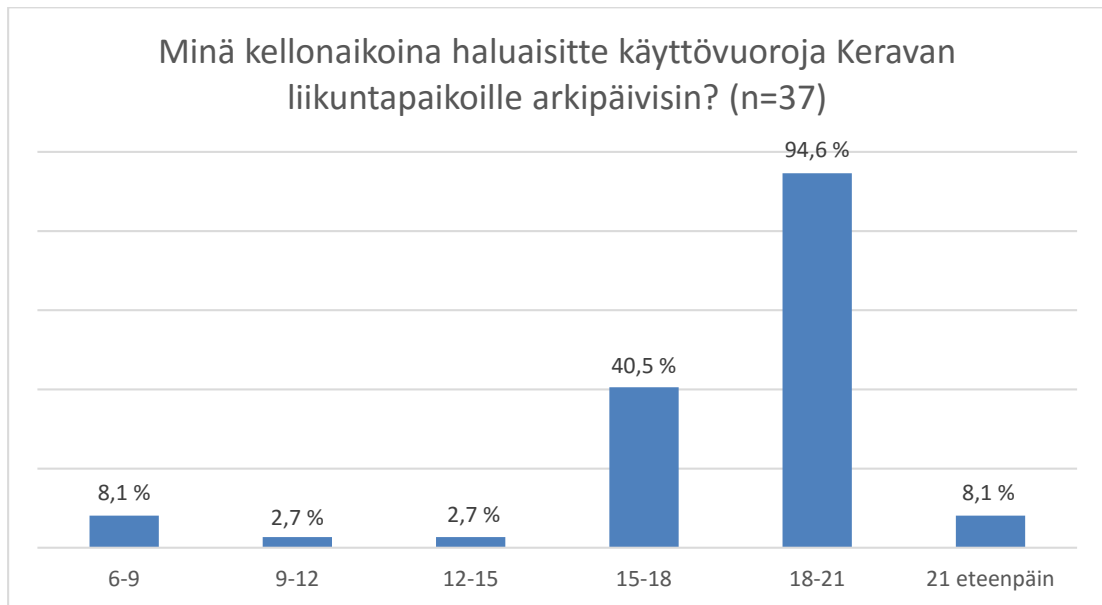

KUVIO 4. Keravan liikuntapaikkojen tarve

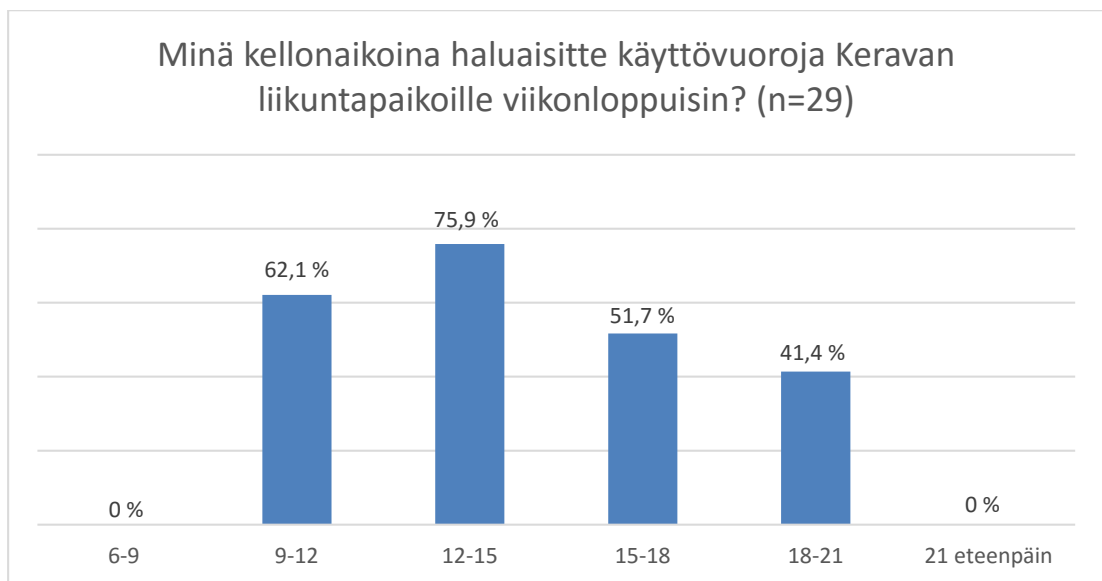

KUVIO 5. Keravan liikuntapaikkojen tarve

Kyselyyn vastanneiden seurojen keskuudessa halutuin kellonaika käyttövuoroille arkipäivinä oli 18 - 21. 94,6 prosenttia seuroista halusi käyttövuoroja kyseiselle ajalle. 40,5 prosenttia seuroista halusi käyttövuoroja kello 15 - 18. Muut kellonajat eivät olleet haluttuja. Viikonloppuisin 75,9 prosenttia seuroista halusi käyttövuoroja kello 12 - 15. 62,1 prosenttia halusi käyttövuoroja kello 9 - 12, 51,7 prosenttia kello 15 - 18 ja 41,4 prosenttia kello 18 - 21. (Kuviot 6 ja 7.)

KUVIO 6. Halutut kellonajat arkipäivien käyttövuoroille

KUVIO 7. Halutut kellonajat viikonloppujen käyttövuoroille

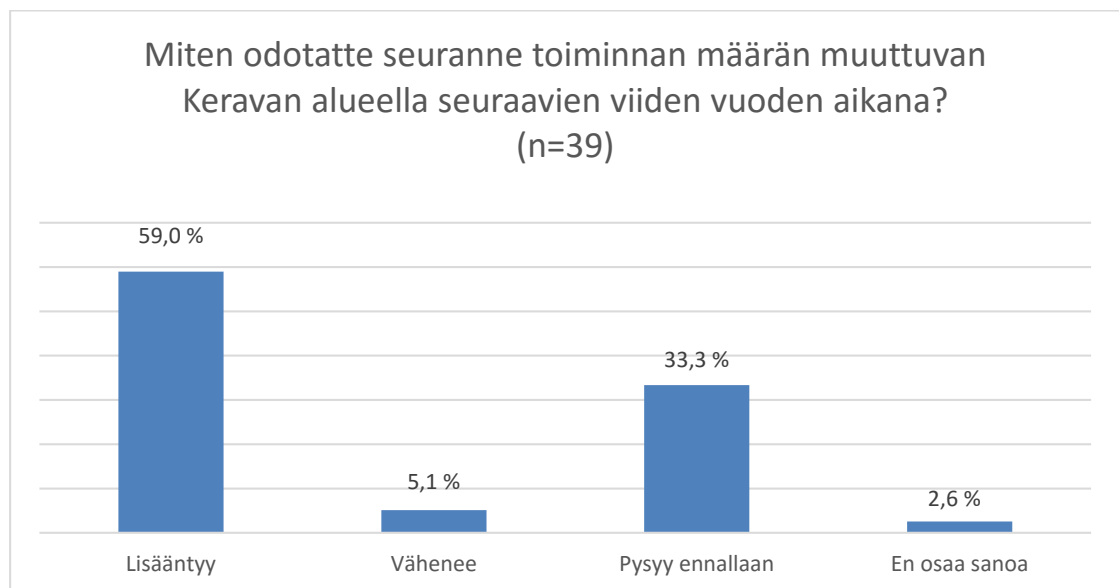
8.3 Seurojen tarpeiden muuttuminen tulevaisuudessa

Liikuntaseuran visio toimii seuran suunnittelutyön ja toiminnan lähtökohtana. Vision tarkoitus on kuvata tilaa, jossa seuran halutaan olevan tietyn ajanjakson kulluttua. Vision määrittämisen jälkeen luodaan strategia, jolla tavoitetaan päästään. (Oulun ammattikorkeakoulu 2016.) Seuran vision tarkastelu antaa tutkijalle

tietoa tilasta, johon seura aktiivisesti pyrkii. Kyselyyn vastanneista seuroista viisi pyrki aktiivisesti laajentamaan toimintaansa ja kasvattamaan jäsenmääräänsä.

Tavoitteelliseen jäsenmäärien kasvattamiseen ja toiminnan laajentamiseen pyrkivien seurojen lisäksi suurin osa kyselyyn vastanneista seuroista myös odotti jäsenmääriensä nousevan ja Keravan alueella tapahtuvan toimintansa lisääntyvän (Kuvio 8). Vastaukset jäsenmäärien kasvun ja toiminnan lisääntymisen kohdalla olivat lähes yhteneväiset. Jäsenmäärien kasvua odotti 64,1 prosenttia seuroista. Jäsenmäärien laskemista odottavien osuus oli vain 7,7 prosenttia. Toiminnan määrän lisääntymistä odotti 59 prosenttia seuroista ja vähentymistä 5,1 prosenttia seuroista.

Jäsenmäärien kehityssuunnan ymmärtämiseksi tutkimuksessa kysyttiin myös jäsenmäärien muutoksista viime aikoina. Viimeisen kahden vuoden aikana jäsenmäärä on pysynyt ennallaan 48,7 prosentilla seuroista. 41 prosentilla jäsenmäärä on noussut ja 10,3 prosentilla laskenut.

KUVIO 8. Seurojen odottama muutos toimintansa määrässä

9 JOHTOPÄÄTÖKSET

Tulosten analysoinnin lisäksi tuloksista on laadittava synteesejä, jotka kokoavat tutkimustulosten pääkohdat ja vastaavat asetettuihin tutkimusongelmiin selkeästi. Laaditut synteetit muodostavat pohjan johtopäätöksille. (Hirsjärvi ym. 2014, 230.)

Keravan liikuntaseurojen näkemys Keravan liikuntapaikoista ja käyttövuoroista vaihteli merkittävästi. Seuran koolla oli selvä riippuvuus näkemykseen käyttövuorojen riittävydestä. Valtaosa suurista seuroista koki käyttövuorojen määrän riittämättömäksi, kun taas pienet seurat olivat käyttövuorojen määrään pääosin tyytyväisiä. Muutamaa poikkeusta lukuun ottamatta seurat olivat tyytyväisiä liikuntapaikkojen sijaintiin. Liikuntapaikan ostamista tai rakentamista olivat harkinneet lähinnä suuret seurat, jotka olivat kokeneet käyttövuorojen määrän riittämättömäksi.

Eniten käytäviä seuroja oli liikuntasaleilla, voimailu- ja kuntosaleilla sekä kamppailulajien saleilla. Tuntimääräisesti eniten oli käyttöä liikuntasaleilla, jäähallilla sekä kamppailulajien saleilla. Lisätunteja tarvittiin eniten liikuntasaleihin, liikuntahalleihin sekä kamppailulajien saleihin. Liikuntahallivuorojen lisätarve oli merkittävää, sillä lisätarve oli nykyistä käyttömäärää suurempi. Haluttujen käyttövuorojen kasaantuminen samoihin kellonaikoihin arki-iltoina muodostaa ongelmia liikuntaseuroille. Arkipäivisin lähes kaikki seurat halusivat käyttövuoroja iltaisin perinteisten työaikojen jälkeen. Päivävuoroja halusivat vain yksittäiset seurat. Viikonloppuisin jakauma haluttujen käyttövuoroaikojen suhteen oli paljon tasaisempi. Halutut ajat sijoittuivat viikonloppuisin aamu- ja iltapäivään, mutta suuri osa seuroista halusi myös iltavuoroja.

Kyselyyn vastanneista liikuntaseuroista viisi on visioinut aktiivista toimintansa laajentamista ja jäsenmääriensä kasvattamista. Pääsääntöisesti myös muut seurat odottivat jäsenmääriensä kasvavan ja toimintansa lisääntyvän. Tulosten perusteella seurojen tarve Keravan liikuntapaikoille kasvaa tulevaisuudessa määrällisesti, mutta tarpeen tyypissä ei ole odotettavissa muutosta. Suurella osalla seuroista jäsenmäärä on ollut kasvussa viimeisen kahden vuoden aikana, joten kasvun odottaminen myös jatkossa on realistista.

10 POHDINTA

Opinnäytetyön taustana oli Keravan kaupungin liikuntapalvelun lainmukainen tehtävä tukea liikunnan kansalaistoimintaa sekä rakentaa ja ylläpitää liikuntapaikkoja (Liikuntalaki 390/2015, 5§). Liikuntapalvelu oli aikaisemmin kerännyt perustietoja liikuntaseurojen tilasta esimerkiksi osana liikunta-avustusten hakuprosessia. Seurojen odotuksia ja näkemyksiä toimintansa tulevaisuudesta ja tarpeista ei kuitenkaan ollut laajamittaisesti dokumentoitu. Työn keskeisenä tavoitteena oli tuottaa kyselytutkimuksen avulla liikuntapalvelulle tietoa Keravan liikuntaseurojen liikuntapaikkojen ja käyttövuorojen tarpeesta ja tulevaisuudenodotuksista mahdollisimman helposti hyödynnettävässä muodossa. Työn tavoite täyttyi, koska liikuntapalvelu sai paljon informaatiota liikuntaseurojen tarpeista ja tulevaisuudenodotuksista. Raportin lisäksi liikuntapalvelun käyttöön luovutettiin koko kerätty aineisto myöhempää käyttöä varten.

Kaikkiin tutkimusongelmiin saatiin vastaus. Toiseen ja kolmanteen alatutkimusongelmaan saadut vastaukset olivat melko yksiselitteisiä. Ensimmäiseen alatutkimusongelmaan saatu vastaus ei ollut yksiselitteinen, koska Keravan liikuntapaikkatarjonta vastasi seurojen tarpeisiin tulosten perusteella vaihtelevasti.

10.1 Tulosten tarkastelu

Kyselyn tulokset osoittivat, että lähes kaikki seurat halusivat käyttövuoroja arkisin vain ilta-aikoina. Suurin osa seurojen valmentajista ja ohjaajista toimivat seuroissa vapaaehtoisesti ja käyvät päivisin palkkatöissä. Myös seurojen harrastajat käyvät päivisin töissä tai koulussa, joten toiminnan järjestäminen muulloin kuin iltaisin on seuroille vaikeaa. Viikonloppuisin seurat halusivat vuoroja tasaisemmin eri aikoina, koska harrastajilla ja valmentajilla ei ole niin paljon aikataulullisia esteitä. Arki-iltojen käyttövuorojen suuri kysyntä ja arkipäivien käyttövuorojen pieni kysyntä aiheuttavat kunnille ongelmia maanlaajuisesti (Pohjois-Suomen aluehallintovirasto 2011, 181). Määrällisesti vuoroja on usein tarpeeksi tarjolla, mutta seurat eivät pysty hyödyntämään niitä toiminnassaan tehokkaasti. Seurat kokevat, että

käytettävissä olevia vuoroja ei ole tarpeeksi ja vaativat lisää liikuntapaikkoja. Kunnille liikuntapaikkojen ylläpidosta aiheutuvat kustannukset ovat lähes samat paikkojen käyttöasteista riippumatta, joten ne pyrkivät paikkojen tehokkaaseen käyttöön ennen uusien rakentamista.

Kyselyssä kysyttiin seurojen keinoja muiden kuin ensisijaisesti haluttujen käyttövuorojen hyödyntämiseen seuran toiminnassa. Suurimmassa osassa seuroista ei-toivottujen vuorojen hyödyntämiseksi ei keksitty keinoja tai kaikki mahdolliset keinot olivat jo käytössä. Osa seuroista ilmoitti voivansa järjestää toimintaa ryhmille, joilla ei ole harrastamisen esteitä päiväaikaan. Yksi vaihtoehto olisi myös sellaisten ohjaajien saaminen, jotka voisivat toimia päiväaikaan. Päiväaikaan käytettävissä olevien ohjaajien saaminen tarkoittaa usein työntekijöiden palkkaamista, johon useimmilla seuroilla ei ole taloudellista mahdollisuutta. Suuri osa seurojen esittämistä keinoista edellyttäisi muutoksia seurojen toimintamalleissa ja ryhmäjaioissa. Tulevaisuudessa seurojen tuleekin yhteistyössä muiden liikunta-alan toimijoiden kanssa keksiä keinoja tarjota liikuntamahdollisuuksia eri ryhmille monipuolisesti eri kellonaikoihin.

Seuroista 35,3 prosenttia koki, että niillä oli tarpeeksi vuoroja pystyäkseen toteuttamaan kaiken haluamansa toiminnan Keravan alueella. 32,4 prosenttia seuroista oli jossain määrin tyytymättömiä ja 17,6 prosenttia seuroista täysin tyytymättömiä vuorojen määrään eivätkä ne pystyneet toteuttamaan haluamaansa toimintaa saaduilla vuoroilla. Saatujen käyttövuorojen määrä mahdollisti sopivan kokoiset harjoitusryhmät 30,3 prosentin mielestä, kun taas 39,4 prosenttia seuroista koki, että vuorojen määrän takia ryhmien koot olivat ainakin jossain määrin sopimattomia. Lähes kaikki seurat sanoivat käyttävänsä kaikki saamansa käyttövuorot kokonaan tai melkein kokonaan. Seurojen toiminnasta johtuen Keravan liikuntapaikoilla ei siis ollut lähes yhtään käyttämättä jääviä varattuja vuoroja.

Suuri osa seuroista ei pystynyt toimimaan saaduilla käyttövuoroilla haluamallaan tavalla tai tehokkuudella. Kyselyssä kysyttiin, millä keinoilla seurat voisivat itse tehostaa toimintaansa saaduilla käyttövuoroilla. Seurat kokivat, että ne eivät voineet itse juurikaan tehostaa toimintaansa, vaan toiminnan tehostaminen vaatisi seurojen ulkopuolisten olosuhteiden kehittymistä. Suurimmaksi tehokkuuden parantu-

mista edellyttäväksi tekijäksi koettiin vuorojen saaminen seurojen tarpeisiin paremmin soveltuvista ja suuremmista liikuntatiloista, joissa on myös varastotilaa käytettäville välineille. Myös käyttövuorojen määrän lisääntyminen koettiin tärkeänä toimintaa tehostavana tekijänä. Seurat voisivat itse tehostaa toimintaansa saaduilla käyttövuoroilla kehittämällä toimintansa laatua sekä tehostamalla sisäistä tiedottamista. Tulosten perusteella voidaan olettaa, että seurat ovat pääasiassa tehneet kaiken voitavansa toiminnan tehokkuuden lisäämiseksi saaduilla käyttövuoroilla.

Kyselyyn vastanneet keravalaiset seurat käyttivät selvästi eniten muiden rakennusten yhteydessä olevia liikuntasaleja ja niille oli paljon myös lisätarvetta. Seuraavaksi eniten käyttöä oli jäähallilla ja kamppailulajien saleilla. Voimailu- ja kuntosaleilla oli toiseksi eniten käytäviä seuroja, mutta niiden käytön tuntimäärät jäivät vähäisiksi. Myös tarve pelkästään liikuntatarkoitukseen olevalle hallille nousi tutkimustuloksissa vahvasti esille.

Seuroista noin 60 prosenttia uskoi jäsenmääränsä nousevan ja toimintansa määrän lisääntyvän seuraavien viiden vuoden kuluessa. Myös viimeisen kahden vuoden aikana lähes kaikilla kyselyyn vastanneilla seuroilla jäsenmäärät olivat nousseet tai säilyneet ennallaan, joten seurojen tulevaisuuden odotuksia voidaan pitää realistisina. Oletettu liikuntaseurojen toiminnan lisääntyminen luo entistä enemmän painetta Keravan liikuntapaikoille. Keravalla on suunnitteilla vain vähän uusia liikuntapaikkoja, ja kaupunki keskittyykin pääosin nykyisten liikuntapaikkojen kehittämiseen ja ylläpitämiseen. Kurkelan koulun yhteyteen rakennettava iso liikuntasali tuo kuitenkin lisää mahdollisuuksia paljon tarvittujen liikuntasalivuorojen jakoon.

Keravan kaupungin resurssit uusien liikuntapaikkojen rakentamiseen ovat vähäiset. Kaupunki onkin käyttänyt liikuntapaikkarakentamisen tukemiskeinona suoran taloudellisen tuen sijasta myös edullisten vuokratonttien tarjoamista. Uusien liikuntapaikkojen rakentaminen on suureksi osaksi yksityisten tahojen vastuulla. Liikuntapalvelun mukaan liikuntaseurojen rooli on keskeinen liikuntapaikkojen kehittämisessä esimerkiksi kehittämis ehdotusten tekijöinä. Seurojen aktiivisuus ja halukkuus tiiviiseen yhteistyöhön yksityisten tahojen ja kaupungin toimijoiden kanssa

olisikin erittäin tärkeää. Tiiviin yhteistyön kautta saavutettaisiin hyvät lähtökohdat uusien liikuntapaikkojen rakentamiseen ja nykyisten paikkojen kehittämiseen.

Liikuntapaikkojen korkealla saavutettavuudella on havaittu olevan positiivinen vaikutus liikunnan harrastamisen ja liikuntapaikkojen käytön määrään (Chaloupka ym. 2007; Ball ym. 2011). Lähes kaikki liikuntaseurat kokivat Keravan liikuntapaikkojen sijainnin hyväksi. Kerava on pieni kunta, joten etäisyydet ovat lyhyitä ja liikuntapaikkojen saavutettavuus on suuri. Keravalta on lyhyet välimatkat ja hyvät kulkuyhteydet ympäröivään kuntiin, kuten Tuusulaan ja Järvenpäähän. Monet liikuntaseurat käyttivätkin ympäröivien kuntien liikuntapaikkoja, jos ne sopivat paremmin seurojen tarpeisiin tai Keravalta ei ollut saatavissa tarpeeksi vuoroja seurojen tarpeiden täyttämiseksi. Monella seuralla on jäseniä monista Uudenmaan kunnasta ja seurat toimivatkin aktiivisesti monen kunnan alueella. Liikunnan kentällä toimivien tahojen aktiivinen yhteistyö yli kuntarajojen onkin avainasemassa taloudellisen, tehokkaan ja käyttäjien tarpeisiin vastaavan liikuntapaikkaverkoston luomiseksi Uudellamaalla.

Kyselyyn vastanneiden liikuntaseurojen kokemukset Keravan liikuntapaikkojen vastaavuudesta seurojen tarpeisiin vaihtelivat merkittävästi. Liikuntapalvelun näkemyksen mukaan Keravan liikuntapaikkatarjonta on hyvä ja monipuolinen. Liikuntapalvelu on huomionnut tarpeen sisäpelien monitoimihallille sekä jalkapallon ja yleisurheilun sisähallille ja mainitsikin hallit yksiksi eniten tarvituista liikuntapaikoista Keravalla. Myös tutkimustuloksista on havaittavissa liikuntaseurojen merkittävä tarve liikuntahallivuoroille. Kyselyyn vastanneista seuroista 17 vastasi toivovansa liikuntahallien kehittämistä ja 14 harkitsi oman liikuntatilan ostamista tai rakentamista Keravan alueelle seuraavien viiden vuoden aikana. Seurat toivoivat rakennettavaksi erityisesti monitoimihallia ja salibandyhallia.

Tutkimustuloksista selviää kyselyyn vastanneiden keravalalaisten seurojen lisätarve hallille, mutta kyselyyn vastaamatta jättäneiden seurojen ja vieruskuntien seurojen mahdollisista tarpeista ei ole tietoa. Näin ollen ei voida sanoa olisiko uudella hallilla tarpeeksi käyttäjiä hallin kannattavuuden takaamiseksi. Tutkimus ei myöskään kerro mahdollisen uuden hallin vaikutuksesta Keravan muiden liikuntapaikkojen käyttömääriin. Uuden monitoimihallin rakentamisella pystyttäisiin kuitenkin vastaa-

maan hyvin seurojen tarpeeseen suunnittelemalla halli mahdollisimman monikäyttöiseksi ja erilaisten seurojen tarpeet huomioivaksi. Tutkimustulosten antamaan kuvaan sekä liikuntapalvelun näkemykseen peilaten uuden hallin rakentaminen voisi olla suuresta kokoluokastaan huolimatta realistinen hanke. Hallin rakentaminen olisi projekti, johon tarvitaan eri tahojen välistä yhteistyötä parhaan lopputuloksen saavuttamiseksi.

Tutkimustuloksissa näkyy merkittävä ero suurten ja pienten seurojen tyytyväisyydessä Keravan liikuntapaikkojen käyttövuoroihin. Alle 200 jäsenen seuroista yli puolet oli täysin tyytyväisiä, kun taas yli 200 jäsenen seuroista yli puolet oli ainakin osittain tyytymättömiä saatujen käyttövuorojen määrään. Yleisesti ajatellaan, että liikuntavuorojen jaossa suosittaisiin suuria seuroja. Myös kolme kyselyyn vastannutta pientä seuraa toi ilmi huolensa suurien seurojen suosimisesta. Tulosten mukaan huoli vaikuttaa kuitenkin turhalta. Suuret seurat hakevat käyttövuoroja huomattavasti enemmän kuin pienet seurats. Voi olla, että vuoroja jaettaessa koetaan helpommaksi jättää myöntämättä osa suurten seurojen kymmenistä viikoittaisista käyttövuoroista kuin pienten seurojen yksittäisiä tunteja koskevista hakemuksista. Vuorojaon tasapuolisuuden takaamisen keinoina ovat seurayhteistyön ja eri toimijoiden välisen vuorovaikutuksen kehittäminen.

Tulosten perusteella Keravan liikuntaseurojen tarve liikuntapaikoille kasvaa jatkuvasti ja tämän hetken odotusten perusteella seurojen jäsenmäärät lisääntyvät tulevaisuudessa. Keravan väestö kuitenkin ikääntyy ja nuorten osuus väestöstä pienenee jatkuvasti. Lasten ja nuorten muodostaessa suurimman osan seurojen jäsenmääristä tuleekin miettiä, kuinka kauan seurojen jäsenmäärät voivat kasvaa ja toiminta lisääntyä seurojen nykyisellä toimintamallilla. Väestön ikääntymisen myötä toiminnan määrän lisääntyminen ja jäsenmäärien kasvu todennäköisesti hidastuvat, koska potentiaalisten harrastajien määrä pienenee. Kaupungin ja liikuntaseurojen tuleekin varautua ikärakenteen muutoksen tuomien uusien käyttäjäryhmien tarpeisiin.

10.2 Luotettavuus

Tutkimuksen reliaabeliudella tarkoitetaan tutkimuksen kykyä antaa ei-sattumanvaraisia tuloksia. Reliaabeliutta arvioidessa tutkitaan, miten onnistuneesti otos edustaa perusjoukkoa, mikä on vastausprosentti, miten huolellisesti havaintoyksiköiden kaikkia muuttujia koskevat tiedot on syötetty tilasto-ohjelmaan ja millaisia mitausvirheitä tutkimukseen sisältyy (Vilkkä 2007, 149 - 150). Tutkijoiden huolimattomuusvirheitä pyrittiin välttämään syöttämällä tiedot tilasto-ohjelmaan kahteen kertaan ja vertailemalla niiden eroja virheiden löytymiseksi.

Kyselyn vastausprosentti oli 58,2, jonka voidaan katsoa olevan yleisesti ottaen riittävän korkea kyselytutkimuksen reliaabeliuden takaamiseksi. Tutkimus oli kokonaistutkimus ja kohdejoukko melko pieni (N=67), joten jo vähäinen kato saattoi vääristää tuloksia. Todellinen otos kuvaa melko hyvin keravalaisia liikuntaseuroja. Kuitenkin kamppailulajien seuroista lähes kaikki vastasivat kyselyyn, kun taas muiden lajien seuroista osa jätti vastaamatta. Kamppailulajien seurojen tarpeet saattavat korostua tuloksissa vaikuttaen todellista tarvetta suuremmilta.

Kyselytutkimuksessa on mahdotonta varmistua vastaajien vakavasta suhtautumisesta tutkimukseen ja heidän vastauksensa voivatkin olla huolimattomia ja epärehellisiä (Hirsjärvi ym. 2014, 195). Lähes kaikki kyselyyn vastanneet henkilöt ovat korkeassa asemassa edustamassaan seurassa, ja vastaamisen merkitys tehtiin selväksi kyselyn saatekirjeessä. Voidaankin siis olettaa, että vastaukset ovat rehellisiä ja vastaajat olivat päteviä vastaamaan kysymyksiin.

Tutkimuksen reliaabeliutta alentaa se, että tutkimuksen havaintoyksiköt olivat liikuntaseuroja eivätkä yksilöitä. Tutkimusta toistettaessa kyselyn tulokset saattaisivat muuttua merkittävästi varsinkin tulevaisuudennäkemyksen osalta, jos uuteen kyselyyn vastaisi toinen liikuntaseuran toimija. Hänellä saattaisi olla erilaiset näkemykset seuran tulevaisuudesta kuin ensimmäiseen kyselyyn vastanneella henkilöllä. Yksittäisten henkilöiden näkemyserojen vaikutuksia seuran viralliseen näkemykseen vähentää seuran visio, joka oli laadittu suurimmalle osalle keravalaisista liikuntaseuroista. Joidenkin urheiluseurojen päällekkäiset vastaukset kuitenkin

kin osoittivat, että saman seuran toimijoiden näkemykset saattavat poiketa toisistaan merkittävästikin. Tästä syystä etenkin mielipidettä mittaavien kysymysten vastauksiin pitää suhtautua varauksella.

Tutkimuksen validiteettia arvioidessa kysytään, miten tutkija on onnistunut operationalisoimaan teoreettiset käsitteet arkikielelle, ymmärtääkö tutkija ja tutkittava mittarin kysymykset samalla tavalla, miten hyvin valittu mitta-asteikko toimii ja millaisia epätarkkuuksia mittarissa on (Vilkkä 2007, 150). Mittarin huolellisen suunnittelun ja testaamisen lisäksi tämän tutkimuksen validius pyrittiin takaamaan pitämällä tutkimuspäiväkirjaa, johon kirjattiin mittarin suunnitteluvaiheessa tehdyt valinnat ja niiden perustelut. Kattavat muistiinpanot ja tehtyjen valintojen perustelut auttavat tutkijaa arvioimaan tutkimuksen validiutta tulosten analysointi- ja raportointivaiheessa (Vilkkä 2007, 151 - 152). Vaikka lomake testattiin kainuulaisen liikuntaseuran avulla, olisi se pitänyt testata myös vähintään yhdellä keravalaisella seuralla. Lomakkeen kysymykset olivat pääosin yleisluontoisia, joten kainuulainen seura pystyi hyvin havaitsemaan mahdolliset korjattavat asiat. Keravalainen liikuntaseura olisi kuitenkin ollut pätevin testaaja keravalaisille liikuntaseuroille kohdistetulle kyselylle.

Validiteettia alentavia tulkintavirheitä saattoi aiheuttaa lomakkeessa käytetty termi käyttövuoro. Käyttövuorolla on yleisesti tarkoitettu kunnan tai jonkin muun tahon seuralle osoittamaa liikuntapaikan usein maksullista käyttöaikaa. Tässä tutkimuksessa käyttövuoroilla tarkoitettiin seurojen kaikkea liikuntapaikkojen käyttöä. Asia kerrottiin lomakkeessa, mutta se jäi osalta seuroista huomaamatta. Tämä aiheutti joitakin epä johdonmukaisuuksia vastauksissa. Väärinymmärryksen olisi voinut välttää lisäämällä käyttövuoron määrittely jokaisen siihen liittyvän kysymyksen yhteyteen.

Kokonaisuutettavuuden arviointi on tutkijoiden huolellisuuden, mittarin validiteetin ja reliabiliteetin arviointia (Vilkkä 2007, 152). Tutkimuksen kokonaisuutettavuutta pyrittiin parantamaan ja arvioimaan aiheen ja tulosten kriittisellä tarkastelulla, tutkimusetiikan noudattamisella sekä huolellisuudella kaikissa tutkimuksen vaiheissa. Varsinaista kokonaisuutettavuuden arviointia esimerkiksi uusintamittauksella ei voitu tehdä opinnäytetyön aikarajoitteen takia. Vaikka tutkimuksessa on

luotettavuutta alentavia tekijöitä, voidaan kokonaisluotettavuutta pitää riittävänä. Luotettavuutta alentavat tekijät huomioitiin ja niitä pohdittiin raportoinnissa.

10.3 Eettisyys

Tutkimuksen tekemisen tärkeä lähtökohta on ihmisarvon kunnioittaminen. Tutkittavien tulee saada itse päättää halukkuudestaan osallistua tutkimukseen. Tutkimukseen osallistuvat henkilöt tulee yleisesti ottaen perehdyttää tutkimuksen aiheeseen ja toimintatapoihin riittävän kattavasti ennen tutkimukseen vaadittavaa suostumusta. Perehtymisellä tarkoitetaan sitä, että tutkittavalle kerrotaan kaikki tutkimukseen liittyvät olennaiset asiat. Tietojen kertomisella varmistetaan tutkittavan tietävän ja ymmärtävän mihin hän on ryhtymässä. Vapaaehtoisesti tutkimukseen vastatessaan tutkittava osoittaa olevansa pätevä tekemään tutkimuksen kannalta kypsiä ja järkeviä arviointeja. (Hirsjärvi ym. 2014, 25.)

Aineisto kerättiin verkkokyselyllä, mikä takasi vastausten täydellisen vapaaehtoisuuden. Liikuntaseuroja suostuteltiin vastaamaan kyselyyn kertomalla vastaamisen tuomista hyödyistä, ei vastaamatta jättämisen tuomista haitoista. Suostuteltaessa oltiin tarkkana, ettei seuroille luotu paineita vastaamisesta. Tutkimuksen kannalta olennaiset tiedot kerrottiin tutkimuksen saatekirjeessä, jolloin tutkittavalla oli selkeä käsitys, mihin hän on vastaamassa ja mihin kerättyjä tietoja käytetään. Lähettämällä vastauslomakkeen tutkittava antoi luvan käyttää vastauksiaan tutkimuksessa. Kaikkia tutkimuksessa kerättyjä tietoja käsiteltiin luottamuksellisesti ja huolellisesti, eikä yksittäistä vastaajaa pysty tunnistamaan raportoinnissa.

Saman seuran päällekkäiset vastaukset aiheuttivat tutkimuksessa eettisen ongelman. Aineistoon mukaan tulevat vastaukset piti valita, jolloin tulokset olivat alttiita tutkijoiden valinnoista johtuville vääristymille. Seuran vastaukseksi päätettiin valita täydellisimmin täytetty vastauslomake, jolloin valinnat olivat johdonmukaisia eivätkä tutkijoiden näkemykset päässeet vaikuttamaan niihin enempää. Tutkimustulokset pyrittiin esittämään kaunistelematta eikä mitään oleellisia tuloksia jätetty

raportoinnista pois. Tulokset esitettiin sellaisina kuin ne aineistossa ilmenivät. Tuloksia tarkasteltiin kriittisesti. Tutkimuksen puutteita ja ongelmia pohdittiin ja ne tuotiin ilmi raportoinnissa.

Tutkimuksessa käytettiin muiden tuottamaa tietoa lähteinä asianmukaisesti. Lähteet tulee valita harkiten ja niiden tulkinnessa on oltava kriittinen. Lähteen ikä, uskottavuus, totuudellisuus, puolueettomuus, lähdetiedon alkuperä, julkaisija sekä kirjoittajan tunnettuus ja arvostettuus tulee ottaa huomioon lähteitä valittaessa. (Hirsjärvi ym. 2014, 113 - 114.) Raportissa pyrittiin käyttämään lähteinä alan asiantuntijatahojen ja arvovaltaisten julkaisijoiden uusia ja ajankohtaisia julkaisuja. Internetlähteitä jouduttiin käyttämään melko paljon, koska laaja kirjallinen tietopohja puuttui hajanaisen teoriataustan ja tutkimuksen aiheen paikallisuuden vuoksi. Lähteinä käytettiin arvostettujen ja tunnettujen tahojen kirjoituksia ja lähteinä käytettäviä julkaisuja valittaessa pyrittiin takaamaan lähteen laatu kriittisen tarkastelun avulla. Lähteiden käyttö ja merkitseminen ovat raportoinnissa johdonmukaista ja huolellista eikä muiden ajatuksia esitetä omina.

10.4 Jatkotutkimusaiheet

Tutkimuksen tulosten mukaan Keravalla oli tarvetta uusille liikuntapaikoille. Käyttövuoroja ja liikuntaseuran tarpeisiin vastaavia liikuntapaikkoja ei ollut kaikille tarpeeksi ja toiminnan määrän odotettiin kasvavan myös tulevaisuudessa. Kyselyyn vastanneista 39 seurasta 14 kertoi harkitsevansa oman liikuntatilan ostamista tai rakentamista Keravan alueelle seuraavan viiden vuoden aikana. Omien liikuntatilojen ostamisen ja rakentamisen realistisuuden selvittäminen onkin hyvä jatkotutkimusaihe tutkimukselle. Jatkossa voisi tutkia, onko seuroilla esimerkiksi henkisiä ja taloudellisia resursseja oman liikuntapaikan hankkimiseen.

Tutkimuksessa tuli esille, että keravalaisilla seuroilla oli suuri tarve liikuntahallille, jossa olisi monipuolisia tiloja erityyppisten seurojen tarpeisiin. Keravalaisien liikuntaseurojen ja muiden liikuntapaikkoja käyttävien tahojen tarpeiden ja näkemysten selvittäminen liikuntahallin rakentamiseen liittyen olisi erittäin tärkeää hallihank-

keen onnistumisen kannalta. Liikuntahallin rakentaminen olisi kaupungille suuri investointi, joten sen vastaaminen mahdollisimman monen käyttäjätahon tarpeisiin olisi tärkeää. Mahdollisen uuden hallin käyttäjien tarpeiden tarkka selvittämien kertoisi kannattaako hallia rakentaa ja antaisi yksityiskohtaista tietoa millainen hallin tulisi olla vastatakseen seurojen todelliseen tarpeeseen. Uuden hallin rakentaminen vaikuttaisi Keravan muihinkin liikuntapaikkoihin. Jatkotutkimuksessa olisikin syytä selvittää, kuinka mahdollinen uusi liikuntahalli vaikuttaisi Keravan muiden liikuntapaikkojen käyttöön.

Yhteiskunnallisen tilanteen ja taloudelliset haasteet huomioiden uusien liikuntapaikkojen rakentaminen on oletettavasti haastavaa. Myös Keravan liikuntapalvelu totesi kaupungin taloudellisten resurssien olevan vähäiset. Käyttövuorojen tehokkaammalla käytöllä pystyisi mahdollisesti helpottamaan ongelmia liikuntapaikkojen ja käyttövuorojen suhteen ilman suuria taloudellisia panostuksia. Olisikin tärkeää tutkia ja löytää konkreettisia keinoja toiminnan tehostamiseksi. Käyttövuorojen tehokkuuden arviointi ja kehittäminen muodostavat hyvän jatkotutkimusaiheen. Haluttujen käyttövuorojen kasaantuminen arki-iltoihin oli tutkimustuloksista havaittavissa oleva ongelma. Jatkossa olisikin syytä tutkia, kuinka seurat ja liikuntapaikkojen muut käyttäjät pystyisivät käyttämään paikkoja eri kellonaikoihin ja luoda toimintamalleja, jotka mahdollistaisivat myös päiväaikojen tehokkaan hyödyntämisen.

10.5 Ammatillinen kehittyminen

Kajaanin ammattikorkeakoulun liikunnan ja vapaa-ajan koulutuksen liikunnan yhteiskunta-, johtamis- ja yrittäjäosaamisen kompetenssia peilaten tavoitteenamme oli kehittää tietämystämme kunnallisen liikuntatoimen sekä liikunnan kolmannen sektorin toiminnasta. Halusimme saada tietoa ja uusia näkökulmia liikuntaseurojen toiminnasta ja tulevaisuuden kehityssuunnista. Opinnäytetyön myötä halusimme syventää näkemystämme liikunnan yhteiskunnallisesta asemasta sekä kunnan ja kolmannen sektorin asemasta liikuntapalveluiden tuottajina. Tavoitteenamme oli, että työ antisi meille tarvittavia valmiuksia työskennellä kunnallisen liikuntatoimen ja liikunnan kolmannen sektorin piirissä.

Opintojemme aikana olemme saaneet pinnallisen käsityksen liikunnan asemasta yhteiskunnassa. Opinnäytetyöprosessin aikana käsitys on syventynyt ja laajentunut. Perehdyimme erityisesti liikunnan ja liikuntaseuratoiminnan merkitykseen ja tukemiseen kunnallisella ja yhteiskunnallisella tasolla sekä eri tahojen tehtäviin ja vastuisiin Suomen liikunnan kentällä. Opinnäytetyön teoriataustaan perehtyessämme ja tutkimusta toteuttaessamme saimme laajan käsityksen keravalalaisten liikuntaseurojen nykytilasta ja tulevaisuudennäkymistä sekä niihin vaikuttavista tekijöistä. Vaikka työ oli alueellinen, voimme soveltaa oppimiamme asioita tulevaisuuden työelämässämme alueesta riippumatta.

Tutkimuksen tekeminen oli meille uusi asia, ja saimmekin paljon kokemuksia tutkimuksen toteuttamiseen kuuluvista käytänteistä. Tutkimustulosten tarkastelu kriittisesti ja saatujen tulosten syy-seuraussuhteiden pohtiminen teoriataustaan peilausten laajensi ymmärrystämme erityisen paljon. Työskentelimme prosessin aikana paljon itsenäisesti ja etsimme kohtaamiimme ongelmiin ratkaisuja aikaisempien tutkimusten toimintamalleista. Työ kehitti kykyämme arvioida ja tarkastella tekemiämme valintoja kriittisesti. Työ antoi meille haluamiamme valmiuksia työskennellä kunnallisen liikuntatoimen ja liikunnan kolmannen sektorin piirissä tietopohjamme laajentumisen muodossa, joten oman oppimisemme tavoitteet täyttyivät.

LÄHTEET

Ala-Vähälä, T & Rikala, S. 2013. Erityisliikunnan tilanne kunnissa 2013. Valtion liikunta-neuvoston julkaisuja 2014: 5. Helsinki. Grano.

Ala-Vähälä, T & Tiihonen, A. 2002. Erityisliikunnan arviointiraportti. Valtionhallinnon toimenpiteiden arviointia erityisliikunnan alueelta. Opetusministeriön julkaisuja 6: 2002. Helsinki. Edita Prima.

Ball, K., Brug, J., Crawford, D., Oenema, A., Prins, R., Salmon, J. & Timperio, A. 2011. Associations between availability of facilities within three different neighbourhood buffer sizes and objectively assessed physical activity in adolescents. *Health & Place* 17, 1228 - 1234. Viitattu 12.5.2016. <http://www.sciencedirect.com/science/article/pii/S1353829211001286>

Chaloupka, F., Johnston, L., O'Malley, P., Powell, L. & Slater, S. 2007. The availability of local-area commercial physical activity-related facilities and physical activity among adolescents. *American Journal of Preventive Medicine* 33, 292 - 300. Viitattu 12.5.2016. <http://www.sciencedirect.com/science/article/pii/S0749379707004023>

Eskanen, J. & Vilpponen, S. 2013. Urheiluväki huutaa uutta hallia Kuopioon: kaupalliset tapahtumat jyräävät liikuntavuorot. *Yle* 22.8.2013. Viitattu 17.4.2016. http://yle.fi/uutiset/urheiluvaki_huutaa_uutta_hallia_kuopioon_kaupalliset_tapahtumat_jyraavat_liikuntavuorot/6789497

Gustafsson, C. 2011. Tilastotieteen johdantokurssi. Vaasan yliopisto. Viitattu 28.4.2016. http://lipas.uwasa.fi/~chg/TJK_s2011.pdf

Heikkilä, T. 2004. Tilastollinen tutkimus. Helsinki. Edita Prima

Heinilä, K. & Koski, P. 1991. Suomalainen liikuntaseura. Liikuntatieteellisen Seuran julkaisu nro 125. Helsinki.

Hirsjärvi, S., Remes, P. & Sajavaara, P. 2014. Tutki ja kirjoita. Porvoo. Bookwell.

International Working Group on Women and Sport. 2014. Brighton Plus Helsinki 2014 Declaration on Women and Sport. Viitattu 27.1.2016. http://www.fisu.net/medias/fichiers/EN_Helsinki_calls_the_world_of_sport_to_LEAD_THE_CHANGE_BE_THE_CHANGE_2.pdf

Juhanantti, P. 2016a. Toimistosiihteeri. Keravan kaupungin liikuntapalvelu. Keravan liikuntaseurojen yhteystiedot ja liikuntapaikkojen käyttöasteet. Sähköposti 22.3.2016. Vastaanottaja P. Kaajava.

Juhanantti, P. 2016b. Toimistosiihteeri. Keravan kaupungin liikuntapalvelu. Keravan liikuntaseurojen yhteystiedot ja liikuntapaikkojen käyttöasteet. Sähköposti 23.3.2016. Vastaanottaja P. Kaajava.

Kansallinen liikuntatutkimus 2009 - 2010 – Vapaaehtoistyö. 2010. SLU:n julkaisusarja 8/2010. Suomen Liikunta ja Urheilu.

Kaupungin organisaatio 2014. Kerava. Keravan kaupunki. Viitattu 2.2.2016. http://www.kerava.fi/Documents/P%C3%A4%C3%A4t%C3%B6ksenteko%20ja%20hallinto/Keravan_organisaatio_2014.pdf

Kerava liikkuu 2014 - 2015. 2014. Kerava. Keravan kaupungin liikuntapalvelu. Viitattu 2.3.2016. http://www.kerava.fi/palvelut/PublishingImages/liikunta-ja-ulkoilu/Keravan%20Liikuntaseurat_2014_Netti.pdf

Keravan kaupungin strategia 2020. 2014. Kerava. Keravan kaupunki. Viitattu 16.2.2016. <http://www.kerava.fi/kerava-info/Documents/Keravan%20kaupungin%20strategia%202020.pdf>

Keravan kaupungin yleiset avustusperiaatteet. 2006. Kerava. Kaupunginhallitus. Viitattu 13.3.2016. <http://www.kerava.fi/palvelut/Documents/Liikunta%20ja%20ulkoilu/KAUPUNGIN%20YLEISET%20AVUSTUSPERIAATTEET.pdf>

Keravan kaupunki. 2016a. Hinnasto. Viitattu 23.5.2016. <http://www.kerava.fi/palvelut/liikunta-ja-ulkoilu/hinnasto>

Keravan kaupunki. 2016b. Kaupungin organisaatio. Viitattu 18.1.2016. <http://kerava.fi/yhteystiedot/kaupungin-organisaatio>

Keravan kaupunki. 2016c. Liikunta ja ulkoilu. Viitattu 14.1.2016. <http://www.kerava.fi/palvelut/liikunta-ja-ulkoilu>

Keravan kaupunki. 2016d. Liikuntapaikkojen varaus. Viitattu 7.2.2016. <http://www.kerava.fi/palvelut/liikunta-ja-ulkoilu/liikuntapaikkojen-varaus>

Keravan kaupunki. 2016e. Ohjatut liikuntaryhmät. Viitattu 14.1.2016. <http://www.kerava.fi/palvelut/liikunta-ja-ulkoilu/ohjatut-liikuntaryhm%C3%A4t>

- Keravan kaupunki. 2016f. Talous- ja tilastotietoa. Viitattu 14.2.2016. <http://www.ke-rava.fi/kerava-info/yleistietoa/tilastotietoa>
- Koski, P. 2000. Liikunta kansalaisaktiivisuutena. Teoksessa Liikunnan kansalaistoiminta – muutokset, merkitykset ja reunaehdot. Liikuntatieteellisen Seuran julkaisu nro 152. Helsinki. Liikuntatieteellinen seura.
- Koski, P. 2006. Katsaus liikunnan kansalaistoiminnan tutkimukseen Suomessa. Helsinki. Opetusministeriö. Viitattu 3.2.2016. <http://www.liikuntaneuvosto.fi/files/274/Kanstoim-Meta2006.pdf>
- Kuntalaki 410/2015. Helsinki. Valtiovarainministeriö. 10.4.2015.
- Laki opetus- ja kulttuuritoimen rahoituksesta 1705/2009. Helsinki. Valtiovarainministeriö. 29.12.2009.
- Liikuntalaki 390/2015. Helsinki. Opetus- ja kulttuuriministeriö. 10.4.2015.
- Liikuntatoimi tilastojen valossa. 2016. Opetus- ja kulttuuriministeriön julkaisuja 2016: 11. Helsinki. Opetus- ja kulttuuriministeriö. Viitattu 23.3.2016. <http://www.minedu.fi/export/sites/default/OPM/Julkaisut/2016/liitteet/okm11.pdf?lang=fi>
- Lipas. 2016. Valtakunnallinen liikunnan paikkatietojärjestelmä. Jyväskylän yliopiston liikuntatieteellinen tiedekunta. Viitattu 7.2.2016. <http://www.liikuntapaikat.fi/lipas>
- Lith, P. 2013. Liikuntabisnes on kasvuala. Verohallinto. Viitattu 27.1.2016 [https://www.vero.fi/fi-FI/Tietoa_Verohallinnosta/Harmaan_talouden_torjunta/Asiantuntija-kirjoituksia_harmaasta_talou\(21531\)](https://www.vero.fi/fi-FI/Tietoa_Verohallinnosta/Harmaan_talouden_torjunta/Asiantuntija-kirjoituksia_harmaasta_talou(21531))
- Maankäyttö- ja rakennuslaki 132/1999. Helsinki. Ympäristöministeriö. 5.2.1999.
- Möttönen, V. & Nissinen, K. 2013. Sisäliikuntapaikkojen kysynnän ja tarjonnan nykytila. Espoo. VTT. Viitattu 17.4.2016. <http://www.vtt.fi/inf/pdf/technology/2013/T136.pdf>
- Opetus- ja kulttuuriministeriö. 2016. Liikuntapaikkarakentaminen. Viitattu 5.2.2016. <http://www.minedu.fi/OPM/Liikunta/liikuntapaikat/?lang=fi>
- Opinto-opas 2014 - 2015. Liikunnan ja vapaa-ajan koulutus. Kajaanin ammattikorkeakoulu. Viitattu 26.4.2016. <http://www.kamk.fi/loader.aspx?id=985bc899-540a-4171-a9fd-b3595e540fe6>

Oulun ammattikorkeakoulu. 2016. Vision määrittäminen. Viitattu 20.4.2016.

<http://www.oamk.fi/hankkeet/pkk/pakki/strategiat2.htm>

Pohjois-Suomen aluehallintovirasto. 2011. Aluehallintovirastojen keskeiset arviot peruspalvelujen tilasta 2010 – Aluehallintovirastojen suorittama toimialansa peruspalvelujen arviointi. Oulu. Viitattu 19.1.2016. <https://www.avi.fi/documents/10191/57012/AVI+peruspalvelut+2010LR.pdf/aac78855-3927-47a8-9d32-54960207f132>

Puronaho, K. 2006. Liikuntaseurojen lasten ja nuorten liikunnan markkinointi – Tutkimus lasten ja nuorten liikunnan tuotantoprosessista, resursseista ja kustannuksista. Väitöskirja. Jyväskylän yliopisto, taloustieteiden tiedekunta. Jyväskylä. Jyväskylän yliopiston kirjasto. Viitattu 21.2.2016. <https://jyx.jyu.fi/dspace/handle/123456789/13217>

Puronaho, K. 2014. Drop-out vai throw-out? Tutkimus lasten ja nuorten liikuntaharrastusten kustannuksista. Opetus- ja kulttuuriministeriön julkaisuja 2014: 5. Helsinki. Opetus- ja kulttuuriministeriö. Viitattu 16.4.2016. <http://www.minedu.fi/export/sites/default/OPM/Julkaisut/2014/liitteet/okm5.pdf?lang=fi>

Suosituksset liikunnan edistämiseksi kunnissa. 2010. Sosiaali- ja terveysministeriön esitteitä 2010: 3. Sosiaali- ja terveysministeriö. Helsinki. Viitattu 1.3.2016. <https://www.julkari.fi/bitstream/handle/10024/112360/URN%3aNBN%3afi-fe201504223231.pdf?sequence=1>

Tilastokirja 2014. 2015. Keravan kaupunki, talouspalvelut. Viitattu 17.4.2016.

<http://www.kerava.fi/kerava-info/Documents/Tilastokirja%202014.pdf>

Urheiluseurat 2010-luvulla. 2012. Ajatuksia seurojen kehittymisestä ja kehittämisestä. SLU-julkaisusarja 1/2012. Suomen Liikunta ja Urheilu. Viitattu 14.3.2016.

<http://www.sport.fi/system/resources/W1siZiIsIjIwMTQvMDQvMTcvMTRfMjlf-MTZfNDI1X1VyaGVpbHVzZXVYXRfMjAxMF9sdXZ1bGxhLnBkZiJdXQ/Urheiluseurat%202010-luvulla.pdf>

Vakkila, J. 2014. Positiivisen johtamisen kehittäminen liikuntapalveluorganisaatiossa. Ylemmän AMK:n opinnäytetyö. Haaga-helia ammattikorkeakoulu, liikunta-alan kehittämisen ja johtamisen koulutusohjelma. Viitattu 22.3.2016. <http://www.theseus.fi/handle/10024/74560>

Vakkila, J. 2016. Liikuntapäällikkö. Keravan kaupungin liikuntapalvelu. Liikuntapalvelun näkemys liikuntapaikkojen kehittämisestä. Sähköposti. 4.5.2016. Vastaanottaja P. Kaajava.

Valtion liikuntaneuvosto. 2013. Liikunnan kansalaistoiminta tutkimustiedon valossa. Viitattu 17.1.2016. http://www.liikuntaneuvosto.fi/ajankohtaista/lausunnot/arkisto/liikunnan_kansalaistoiminta_tutkimustiedon_valossa.572.news

Vapaa-aikalautakunta 16.9.2015. Pöytäkirja 16.9.2015. Keravan kaupunki. Keravan kaupungin KTweb-järjestelmä.

Vapaa-aikapalveluiden avustusperiaatteet. 2013. Kerava. Vapaa-aikalautakunta. Viitattu 11.2.2016. <http://www.kerava.fi/asioi-verkossa/Documents/Vapaa-aikapalveluiden%20avustusperiaatteet.pdf>

Vapaa-ajan palvelut Keravalla. 2015. Keravan kaupunki. Esite.

Vilkkä, H. 2005. Tutki ja kehitä. Helsinki. Tammi.

Vilkkä, H. 2007. Tutki ja mittaa. Helsinki. Tammi.

Yhdistyslaki 503/1989. Helsinki. Oikeusministeriö. 26.5.1989.

LIITTEET

Keravan liikuntaseurojen tarve liikuntapaikoille ja käyttövuoroille

Tervetuloa vastaamaan kyselyyn!

Olemme Kajaanin ammattikorkeakoulun kolmannen vuoden liikunnanohjaajaopiskelijoita. Teemme opinnäytetyötä yhteistyössä Keravan kaupungin liikuntapalvelun kanssa. Tutkimuksemme aihe on selvittää Keravan alueella toimivien liikuntaseurojen tarvetta liikuntapaikoille ja käyttövuoroille nyt ja tulevaisuudessa.

Työn keskeinen idea on tuottaa kyselytutkimuksen avulla liikuntapalvelulle tietoa Keravan liikuntaseurojen liikuntatilojen ja käyttövuorojen tarpeesta ja tulevaisuudenodotuksista. Tavoitteena on, että kaikista aktiivisesti Keravan alueella toimivista liikuntaseuroista saadaan kerättyä tietoja, ja saatuja tietoja pystytään hyödyntämään liikuntapalvelun toiminnassa ja toiminnan suunnittelussa. Valmistuttuaan tutkimusta voidaan käyttää osana Keravalle laadittavan liikuntarakentamisen suunnitelman tietoperustaa.

Liikuntaseurat ovat merkittävimpiä liikuntapaikkojen käyttäjiä Keravalla, joten vastauksesi tähän kyselyyn on erittäin tärkeä. Vastaukset auttavat liikuntapalvelua vastaamaan seurojen tarpeisiin ja kehittämään Keravan liikuntapaikkoja. Kyselyn vastausmäärä on melko pieni, joten jokaisen vastauksen painoarvo on suuri. Tämä on loistava tilaisuus tuoda seuran omat tarpeet ja näkemykset esiin, joten ei muuta kuin vastamaan. Kaikkia tietoja käsitellään luottamuksellisesti.

Kyselyyn vastaaminen vie aikaa noin 5 - 10 minuuttia.

Vastaathan kyselyyn 08.04.2016 mennessä.

Kiitämme osallistumisestasi!

Perttu Kaajava & Eero Lappalainen

1. Seuran nimi

(nimeä käytetään luottamuksellisesti vain saatujen vastausten seurannassa, nimi ei esiinny raportoinnissa)

2. Mikä on asemasi seurassa? (puheenjohtaja, seuratoiminnan kehittäjä yms.)

3. Mitkä seuraavista vaihtoehtoista kuvaavat parhaiten seuranne tyyppiä?

Voit valita useamman vaihtoehdon.

- lajin erikoisseura
- yleisseura
- huippu-urheiluseura
- junioriurheiluseura
- aikuisten kilpaurheiluseura
- harrasteliikuntaseura
- vammaisurheiluseura

4. Kuinka monta jäsentä seurallanne on?

- Alle 10
- 10-50
- 50-200
- 200-500
- Yli 500

5. Mikä on ollut jäsenmääränne kehityssuunta viimeisten kahden vuoden aikana?

- Nousussa
- Laskussa
- Pysynyt ennallaan

6. Minkä tyyppisiä Keravan liikuntapaikkoja seuranne käyttää tällä hetkellä toiminnassaan ja kuinka monta tuntia viikossa käytätte kyseisiä paikkoja?

	Käytössä	Tuntimäärä
Liikuntasalit (muun rakennuksen yhteydessä oleva sali, esim. koulujen salit)	[]	
Liikuntahallit (pelkästään liikuntakäyttöön tehty rakennus)	[]	
Jäähalli	[]	
Uimahalli	[]	
Pallokentät	[]	
Yleisurheilukentät	[]	
Voimailu/kuntosalit	[]	
Kamppailulajien salit	[]	
Muut ulkoliikuntapaikat, mitkä _____	[]	
Muut sisäliikuntapaikat, mitkä _____	[]	

7. Minkä tyyppisiä muiden paikkakuntien liikuntapaikkoja seuranne käyttää tällä hetkellä toiminnassaan ja kuinka monta tuntia viikossa käytätte kyseisiä paikkoja? (Kaikkien paikkakuntien kokonaistuntimäärä)

	Käytössä	Tuntimäärä
Liikuntasalit	[]	
Liikuntahallit	[]	
Jäähallit	[]	
Uimahallit	[]	
Pallokentät	[]	
Yleisurheilukentät	[]	
Voimailu/kuntosalit	[]	
Kamppailulajien salit	[]	
Muut ulkoliikuntapaikat, mitkä _____	[]	
Muut sisäliikuntapaikat, mitkä _____	[]	

Valitse sopivin vaihtoehto seuraaviin väittämiin.

Käyttövuoroilla tarkoitetaan kaikkea liikuntapaikkojen käyttöä Keravan alueella.

8. Seurallanne on Keravalla tarpeeksi käyttövuoroja pystyäkseen toteuttamaan haluamanne toiminnan.

- Täysin samaa mieltä
- Osittain samaa mieltä
- Osittain eri mieltä
- Täysin eri mieltä
- Seuralla ei ole käyttövuoroja Keravalla

9. Seuranne Keravalta saamien käyttövuorojen määrä mahdollistaa sopivan kokoiset harjoitusryhmät.

- Täysin samaa mieltä
- Osittain samaa mieltä
- Osittain eri mieltä
- Täysin eri mieltä
- Seuralla ei ole käyttövuoroja Keravalla

10. Seuranne käyttää Keravalta saamansa käyttövuorot kokonaan.

- Täysin samaa mieltä
- Osittain samaa mieltä
- Osittain eri mieltä
- Täysin eri mieltä
- Seuralla ei ole käyttövuoroja Keravalla

11. Millä keinoilla seuranne voisi tehostaa toimintaansa Keravalta saaduilla käyttövuoroilla?

Minä kellonaikoina haluaisitte käyttövuoroja Keravan liikuntapaikkoihin?

Voit valita useamman vaihtoehdon.

12. Arkena:

- 6-9
- 9-12
- 12-15
- 15-18
- 18-21
- 21 eteenpäin

13. Viikonloppuna:

- 6-9
 9-12
 12-15
 15-18
 18-21
 21 eteenpäin

14. Millä keinoilla seuranne voisi hyödyntää käyttövuoroja muina kuin edellisessä kohdassa valitseminanne kellonaikoina?

15. Minkä tyyppisten Keravan liikuntapaikkojen käyttövuoroja seuranne tarvitsee lisää ja kuinka monta tuntia viikossa lisätarve on?

	Tarvitaan lisää	Tuntimäärä
Liikuntasalit	☐	
Liikuntahallit	☐	
Jäähalli	☐	
Uimahalli	☐	
Pallokentät	☐	
Yleisurheilukentät	☐	
Voimailu/kuntosalit	☐	
Kamppailulajien salit	☐	
Muut ulkoliikuntapaikat, mitkä	☐	
Muut sisäliikuntapaikat, mitkä	☐	

Valitse sopivin vaihtoehto seuraaviin väittämiin.**16. Keravan liikuntapaikkojen sijainti on seuranne kannalta hyvä.**

- Täysin samaa mieltä
 Osittain samaa mieltä
 Osittain eri mieltä
 Täysin eri mieltä

17. Keravalta saamanne käyttövuorot ovat harjoitusryhmille sopivana aikana.

- Täysin samaa mieltä
 Osittain samaa mieltä
 Osittain eri mieltä
 Täysin eri mieltä
 Meillä ei ole käyttövuoroja Keravalla

18. Keravalla on tarpeeksi seuran tarpeisiin vastaavia liikuntapaikkoja.

- Täysin samaa mieltä
 Osittain samaa mieltä
 Osittain eri mieltä
 Täysin eri mieltä

19. Minkälaisia liikuntapaikkoja Keravalla tulisi mielestänne kehittää? (rakentaa lisää, korjata, tehostaa toimintaa ym.)**Valitse enintään kolme tärkeintä.**

- Keravan liikuntapaikkoja ei tarvitse kehittää
 Liikuntasalit
 Liikuntahallit
 Jäähalli
 Uimahalli
 Pallokentät
 Yleisurheilukentät
 Voimailu/kuntosalit
 Kampailulajien salit
 Muu ulkoliikuntapaikka, mikä

Muu sisäliikuntapaikka, mikä

20. Onko seuralla yhtenäinen visio, eli näkemys siitä, millainen seura haluaisi tulevaisuudessa olla?

- Kyllä
 Ei

21. Kuvaile seuran visio lyhyesti.

22. Millaisia muutoksia odotatte tapahtuvan seuranne jäsenmäärässä viiden vuoden kuluessa?

- Nousee
 Laskee
 Pysyy ennallaan
 En osaa sanoa

23. Onko seuranne suunnitellut uusien lajien mukaan ottamista toimintaan viiden vuoden kuluessa?

- Ei
 Kyllä, mitä _____

24. Miten odotatte seuranne toiminnan määrän muuttuvan Keravan alueella seuraavien viiden vuoden aikana?

- Lisääntyy
- Vähenee
- Pysyy ennallaan
- En osaa sanoa

25. Onko seuranne harkinnut liikuntatilojen ostamista tai rakentamista Keravan alueelle viiden vuoden kuluessa?

- Kyllä
- Ei

26. Seuraavaksi voitte kirjoittaa kehitysehdotuksia Keravan liikuntapaikoihin ja käyttövuoropoliittikkaan liittyen.

Kiitos vastauksestasi!

